

הועתק והוכנס לאינטרנט

www.hebrewbooks.org

ע"י חיים תשס"ד

ס פ ר

בוצינא דנהורא

לקוטים יקרים. אמרי נועם. בוצינא דנהורא קדישא. רב רבנן.

וחכם הרזים. איש אלקים. שמו נודע בכל קצוי ארץ. ארי דבי

עילאה. רבן של כל בני הגולה

מורינא ורבינא ר' ברוך נ"ע ממעזיבנא יע"א

נכד הבעש"ט נבג"מ

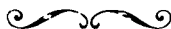
עם הוספות לקוטי יקרים וספורי נפלאים מהח"ק הנ"ל

ונוסף עליהם מכתבים יקרים. המאירים כספירים.

מהבעש"ט הק'. מרבי ר' ברוך נ"ע. מחנאון משפטיזוקע

מהח"ק מסאוראן. מהח"ק ר' מרדכי מטשערנאכיל

זכותם יגן עלינו אמן



שנת הצדיק מו"ה ר' ברוך ו"ל לפ"ג

פעיה"ק ירושלים תובב"א

הקדמה

אמר המביא לביה"ד. הן רבות בשנים עברו, מאז בא לידי מתנה טובה מרגניתא טבא. אור הגנוז אשר עדיין לא הי' לעולמים. המה כתבי קודש, לקומים יקרים מפנינים שיצאו מפי קודש הקדשים. נשיא אלקים רשכב"ה רבי ר' ברוך נבג"מ ממעוזיבז אשר יקר תפארת גדולתו. ורב תקפו וקדושתו, נודע בכל אפסי ארץ, דבריו הקדושים והטהורים, יורדין חדרי לבב. כנחלי אש טהורה להלהיב נפשות ישראל לאבינו שבשמים. שנמצאו בכתובים אצל אחד מגדולי המקורבים של הק' הנ"ל. הנקרא בשמו ר' ליבליע אלטשידאיווער ז"ל. וכאשר מבואר בפנים, מהסיפור שבקשו פ"א על ברית מילת בנו. וקרא את שמו שלמה ע"ש מחותנו, הרב הק' ר' שלמה קארלינר זצלה"ה. והוא קבץ על יד, דבריו הקדושים: וכתבם לזכרון בספר. והנה כל מי אשר יקח אזנו לשמוע מכ"ק הללו, יחרד לקראתם, ואש התשוק' נשקה בקרבו, לגשת אל הקודש, למעום מנופת צוף דבש אמרי קדשו, המלאים זיו ונוגה מפיקים. וכזהר הרקיע מכריקים. כי מי ששמע ורגיל בדבריו הקדושים, יכיר בטוב שיצאו ממקור מעין חיים פה קדוש הנ"ל. גם כשהראתי הכ"ק למראה עיני כבוד הרב החסיד המפורסם בגש"ק ר' מנחם נחום שליט"א מק' ליטין נכד הק' רבי ר' ברוך נ"ע. נתן עדותו שהן הם דברת קדשו. ורבים מהני מילי מעליותא היו רשומים בזכרוננו הטהור ממרן זקינו הק' ואידי דחביבי מיליו לעלמא. למלאות צמאון עם ד' המשתוקים לחיבת הקודש. נמצאתי להם למלאות הפצם, והבאתי את המחברת הק' הזה לביה"ד בפעם הראשון שנת תר"מ בלבוב ועתה הבאתי להדפיסו שנית עם הוספות יקרים לקומי אמרים וסיפורים נפלאים מהה"ק הנ"ל שהי' בכתובים ועדיין לא יצאו לאור. ורבים מהם מה ששמעו בשמו מפי ר' יוסקי ז"ל נכד בעמ"ח ספר דגל מחנה אפרים מסדילקיב זצולה"ה. גם תקנתי כל המעות והשמטות שהי' בדפוס ראשון. וברוך ד' שגילגל זכות זה על ידי לזכות את הרבים.

ועתה אחי ורעי שלומי אמוני ישראל, אליכם אקרא שמעוני. וישמע אליכם אלקים הואילו ופנו אלי להביא ברכה אל תוך בתיכם. וזכות קדושת רבנו הקדוש, יעמוד לכם שימלא ד' כל משאלותיכם לטובה לברך אתכם בברכת חיי ומזוני ואריכת ימים ושנים וכל טוב אמן.

כה דברי המביא לבית הדפוס המדבר מעומקא דלבא

נחמן יעקב בן דא"א המנוח
מוהר"ר אליהו ז"ל חונה בעיר באר

כדי לא להשאיר הנייר חלק ארשום גרגירים אחדים, מגדולת רבינו, בתורה
ביראה וביראת חטא נכחו יגן לנו עדי עד אמן.

גדולתו בתורה

כאשר נסע הגאון משפוטיוקא לארץ ישראל נתעכב בטורקיה והיה אצל
הגאון הגדול ר' דוד בכר יצחק בעמ"ח לדוד אמת, ונדברו ביניהם בדברי תורה
ונתפלא הגאון ר' דוד על הגאון משפוטיוקא על גדולתו בתורה. ושאלהו אם
השאיר בחו"ל עוד אחד כמותו. והשיבהו הגאון במעויבו נמצא צדיק אחד שמו
ר"ר ברוך נכד הבעש"ט, אשר יודע כל התורה כולה כנתינתה מסיני:
פעם אחת עבר הרה"ק ר' ברוך על יד המנורה בשבת ונגע הקצוות מן
השטריימיל במנורה תיכף נתעלה מרוב פחד וצער גם שלא טלטלה כלל ואח"כ הסביר
סיבת צערו כי מכל חטא נעשה לב האדם מטומטם, והוא ירא מטומטם הלב שיכול
לצמוח מזה.

ובסח"ק הזה מובא א) שאמר הרה"ק שאם הייתי יודע שעברתי מילתא
זוטרטא דרבנן לא הייתי חפץ בחיים.

ב) ואמר על מדת ענוה, אם אלף הם אני מהם ואם שנים הם, אני מהם.

ג) אמר בעד נשמתו ליכא שום סתימא ונהירין לי כל סתימא דאורייתא:

ד) הבעש"ט הק' אמר עליו שהוא חידוש בעולם, וגם אמר שהוא יהיה ממלא

מקומו:

יום ההילולא דרבינו הקדוש י"ח כסלו זי"ע ועכ"י.

ס פ ר

בּוֹצִינָא דְנִהוּרָא

וַיֹּאמֶר לוֹ כֹּה יִהְיֶה זֶרַעְךָ. הַקִּבְיָה אִמֶּר
 לְאַבְרָהָם וּהְבִטִּיחוּ שׁוֹרְעֵיו גִּכְיָהוּ יִהְיוּ יְכוּלִים
 לְהֵאִיר וּלְהַבְחִיק בְּכָל הָעוֹלָמוֹת כְּמוֹהוּ.
 וְהָאִמִּין בְּדִי. הֵינּוּ שְׂאֵבְרָהֶם הָאִמִּין בְּדִי
 שְׁבִנְיוֹ גִּכְיָהוּ בְּבַחֲיוֹ זֶה לְהֵאִיר בְּכָל
 הָעוֹלָמוֹת כְּמוֹהוּ. וּבִאִיזוֹהַ בַּחֲיוֹ הָאִמִּין בְּדִי
 שִׁיחֵיו בְּנֵיו גִּכְיָהוּ בְּבַחֲיוֹ זֶה. הֵא צְרִיךְ לִזְהַר
 עֲבוּדָה גְּדוּלָה וְהַתְחַזְקוֹת גְּדוּלָה בְּדַרְכֵי הַשִּׁינִית.
 אֲךָ וַיַּחֲשִׁבֶיהָ לוֹ צְדָקָה. פִּי מַחֲמַת שְׂאֵבְרָהֶם
 לֹא הָיָה נֹחֵשֶׁב בְּעֵינָיו שְׂבָא מִצַּד עֲצָמוֹ לְפִי
 מַעֲשֵׂיו לֹזוֹ הַבַּחֲיוֹ שִׁיּוּכֵל לְהֵאִיר וּלְהַבְחִיק
 בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. וְהַבַּחֲיוֹ הַזֶּה הִיא רַק צְדָקָה
 אֲצִלוֹ מֵאֵת הַשִּׁינִית. בְּבַחֲיוֹ זֶה. הָאִמִּין אֲבִרָהֶם
 שְׁבִנְיוֹ גִּכְיָהוּ יִהְיוּ יְכוּלִים לְהֵאִיר בְּכָל
 הָעוֹלָמוֹת. וּבְכָל פַּעַם שֶׁלֹּא הִתְחַזְקָה, לִרְאוֹת
 אִם יֵשׁ לִבָּנָהּ. וְהַשִּׁיבּוֹ לוֹ שְׁחִשְׁכוֹת גְּדוּלָה
 וְעֵנָן גְּדוּלָה. וְהַשִּׁלֵּג יוֹרֵד עַד לְמֵאוֹד. וְעַמֵּד
 אֲצִלוֹ הָרֵב ר' יִשְׁעִי שֶׁהִיא לְמִדָּן גְּדוּלָה וִירָא
 שְׁמִיָּם. אִמֶּר לוֹ. (הָרֵב) ר' יִשְׁעִי אִמֶּר לוֹ
 בְּאִמּוֹנָה שֶׁלֶךְ כָּל הַמִּדּוֹת שִׁישׁ לָךְ, מִמִּי
 לְמִדָּת. אִמֶּת, שְׁמַמְנִי לְמִדָּת. אִמֶּר לוֹ, אִמֶּת.
 אִמֶּר הָרֵב הַק' ר"ב אִם יֵשׁ בִּידִי מַעֲשִׂים
 טוֹבִים. מִפְּנֵי מֶה לֹא תַעֲשֶׂה הַלִּבָּנָה רְצוֹנִי.
 בּוֹדָאִי שְׁעוֹנוֹת גִּרְמוֹ זֹאת. וַיִּדְעִיתִי שְׁצִרִיךְ
 לִי תְשׁוּבָה גְּדוּלָה עַל עוֹנוֹתִי. אֲךָ הַשִּׁינִית
 יוֹדֵעַ הָאִמֶּת שֶׁאִין בִּי כֹחַ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה.
 רַק אֶתְחַרֵּט עַל כָּל מַעֲשֵׂי וְהַשִּׁינִית יִרְחַם
 עָלַי, וּפֶתַח אֶת פִּי בְּדַבְרֵי חֶרֶט, עַד
 שֶׁנִּתְמַלְאוּ כָּל הָעוֹמֵדִים חֶרֶט עַל כָּל
 מַעֲשִׂיהֶם. וְזִמְגוּל הַפֶּתַח שֶׁנִּפְלַע עַל כָּל
 הָעוֹמֵדִים עַמֵּד שְׁעַר רֹאשׁוֹן כְּמַסְמְרוֹת,

בִּימֵי חוֹדְפוֹ הָיָה יוֹשֵׁב הָרֵב הַק' ר"ר
 בְּרוּךְ זַלְלָהּ בַּק"ק אוֹסְטְרָא וְהָיָה
 נֹחֵבֵא אֶל הַכֹּלִים וְלֹא אִמֶּר שׁוֹם תּוֹרָה. פִּי
 בִּיקֵּשׁ אוֹתוֹ הָרֵב הַק' ר' פִּנְחָס מִקְאָרִיץ
 לֹמֶר לוֹ תּוֹרָה. הַשִּׁיב לוֹ אַחֲזוֹת לִנּוֹ קִטְנָה.
 הֵינּוּ הַשִּׁכֵּל הִיא קִטָּן אֲצִלְיָנוּ. מִלְשׁוֹן אִמֶּר
 דְּחִכְמָה אַחֲזוֹתִי אֵת. וְשִׁדִּים אִין לֵה. הֵינּוּ
 שֶׁאִין לִנּוֹ מִמִּי לְהַנִּיק שְׁכָל חֹדֶשׁ. שֶׁאִין
 לִנּוֹ עֵתָה שׁוֹם רֵב לְלִמּוּד מִמֶּנּוּ. מֶה נַעֲשֶׂה
 לְאַחֲזוֹתֵינוּ בַּיּוֹם שִׁדְּוֹבֵר בֵּה. מֶה נַעֲשֶׂה
 לְשִׁכְלָנוּ. כִּשְׁנֹדֵּבֵר אֶת כָּל הַשִּׁכֵּל שִׁישׁ לִנּוֹ
 מֶה נֹאמֵר אַחֲכִי:

פִּי אֶתְחַרֵּט בַּק"ק רֹאשְׁקִיב בִּימֵי הַתּוֹרָף.
 וְעִדִּין לֹא יִקְדֵּשׁ אֶת הַלִּבָּנָה, מַחֲמַת
 שֶׁלֹּא הָאִירָה הַלִּבָּנָה עַד זֶה הַלִּילָה. זֶאֱפָ בּוֹ
 הַלִּילָה לֹא הָאִירָה הַלִּבָּנָה. מִוֹאֵד הִיא בּוֹ
 הַלִּילָה עֵנָן גְּדוּלָה וְשִׁלֵּג יוֹרֵד עַד לְמֵאוֹד.
 וְהוּא הַכִּין אֶעֱקֹדֵשׁ אֶת הַלִּבָּנָה. מַחֲמַת
 שֶׁלֹּא הָיָה זֶמֶן לְקִדְשָׁהּ רַק בּוֹ הַלִּילָה.
 וּבִלְיָלָה שֶׁלֹּאֲחִירָהּ הִיא זֶמֶן לְקִדְשָׁהּ עַד בִּי
 שְׁעוֹת בִּלְיָלָה. וּבְכָל פַּעַם שֶׁלֹּא הִתְחַזְקָה לִרְאוֹת
 אִם הָאִירָה הַלִּבָּנָה. וּבְכָל פַּעַם בֹּא הַשִּׁלֵּחַ
 לְבֵית, וְאִמֶּר שְׁחִשְׁכוֹת גְּדוּלָה. וְהַשִּׁלֵּג עוֹרֵד
 עַד לְמֵאוֹד וְאִמֶּר הָרֵב כְּתִיב וַיֹּאמֶר הַבֵּט
 גֹּאֲשְׁמִימָה וּסְפוֹר אֶת הַכּוֹכָבִים וְגוֹי.
 וַיֹּאמֶר לוֹ כֹּה יִהְיֶה זֶרַעְךָ. וְהָאִמִּין בְּדִי
 וַיַּחֲשִׁבֶיהָ לוֹ צְדָקָה. פִּי שְׁהַקְבִּיָּה אִמֶּר
 לְאַבְרָהָם שִׁיבִיט בְּאוֹרוֹת הָעֵלְיוֹנִים. וּסְפוֹר.
 הוּא לִשׁוֹן בְּהִירוֹת מִלְשׁוֹן סְפִיר וְיִהְיוּ:
 הֵינּוּ שִׁיאִיר וַיְבַחֵיק אֲבִרָהֶם בְּצִדְקָתוֹ בְּכָל
 הָעוֹלָמוֹת. וַיֵּשׁ עוֹלָמוֹת הַנִּקְרָאִים כּוֹכָבִים.

בוצינא דנהורא

כתוב זאת זכרון בספר ושים באזני באזני יהושע. כי מחה אמוחה את וקר עמלק (פ' בשלח). כי הקב"ה הראה למשה כל הדורות. עד סוף כל הדורות. והראה לו שיעמוד דמן מזרע עמלק. וידצה להשמיד ולהרוג את כל היהודים והקב"ה יהפוך וימחה את זכרו. ולפי שהשי"ת רוצה ומתאוה תמיד לתפלות הצדיקים. אם ה' משה כותב בפירוש בתורה מעשה המן. ומה יהי בסופו לא ה' מרדכי הצדיק מבקש רחמים. לפיכך אמר הקב"ה שיכתוב זאת לזכרון בספר. ולא בפירוש. וישם רק באזני יהושע לחוד שלא ידע אחר מזה כי מחה אמוחה וכו'. ובעבור זה יתפלל מרדכי הצדיק:

ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אליהם אלה הדברים אשר צוה ד' (פ' ויקהל). כי יש ס' רבוא אותיות לתורה. ויש ס' רבוא נפשות ישראל. וכו"א מישראל נפשו אחוזה באות אחת בהתורה. בכללותיהם הם שלימות התורה. והוא ויקהל משה את כל עדת ב"י והיו ס' רבוא נפשות ביחד. ויאמר אליהם אלה הדברים אשר צוה ד'. פ"י כללות נפשות ישראל. הוא הדבר בעצמו אשר צוה ד'. שהמה בעצמם הוא שלימות התורה:

כי ביום הזה יכפר עליכם וכו' (פ' אחרי). כי איתא שיוה"כ מכפר על שבים. וכיפר הוא לשון קנוח. כמו כפודי זהב. כלומר שיוה"כ רק מקנח. העוונות. אבל עדיין נשאר רשע. אבל לטהר אתכם מכל חטאתיכם. פ"י שלא ישאר שום רשע. לפני ד' תטהר. לזה צריך עוד תשובה שלימה ג"כ:

שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך אשר ד' אלהיך נותן לך (פ' שופטים) פ"י שתשים עליך שופטים שיתנו. כך את ד' אלקיך:

פתחו לי שערי צדק אבוא בם אודה וכו' זה השער ליי צדיקים יבואו בו (תהלים קי"ח). פ"י שהצדיק נראה לו לפי

וארכבותיהן דא לדא נקשן. והוא הדך על פני הבית, וזדבר ומתחרט. ופיו היה כמעין הנובע. בתוך כך בא אחד לבית ואמר. השלג אינו יורד, ומעט נראה מאור הלבנה. מיד צוה שיתנו לו הבגדים ללבוש ולבש הבגדים ויצא לחוץ. נתפזרו העבים: ונתמלא השמים כוכבים, וקידש הלבנה: **המכסה** אני מאברהם אשר אני עושה (פ' וירא) כי כל זמן אשר דינים שורים על האדם. הוא מבקש מהשי"ת שיסיר הדינים ממנו. וכשהשי"ת ברחמיו עושה עמו חסד, שכוח ישכח מלבו. חסדי אל. וז"ש הכתוב המכסה אני. היתכן שאהיה אני מכוסה. מברת. היינו החסד שאני עושה עמם. אברהם הוא חסד כידוע:

ויהי בשלח פרעה את העם ולא נחם אלהים דרך ארץ זגו' כי קרוב הוא (פ' בשלח). אמר, כי מעשה הצדיקים קדושי עליון אשר מנהיגים את עצמן בדרך כל הארץ. אוכלים, ושותים, וישינים ומתפללים מעט. ורוב דיבורים הוא בעניני עסקי העולם ובמדות הללו המה עובדים את ה' אין לבן אדם ליקח דא' מהם. מחמת שהצדיק אשר מילדותו הוא קדוש וטהור, וכל מחשבותיו המה רק להשי"ת. ואין צריך לו כ"כ מלחמה עם היצה"ר. ובעבור זה אפילו בעבודה קלה ביאת הוא מדבק ומקשר מחשבתו הטהורה בהשי"ת. אבל אדם הצריך לתקן מעשיו. אם יראה מהצדיק וידצה ג"כ לעבוד את ה' בעבודה כזאת. ידחה אותו היצה"ר. כי צריך לו התחזקות גדול לפדות מעשה הרע שלו. וזהו פ"י הכתוב ויהי בשלח פרעה את העם. היצה"ר נקרא בשם פרעה כידוע. כלומר כשישלח היצה"ר, את העם מאתו. או יאמר את הוא לשון מן כלומר כשישלח היצה"ר מן העם ולא נחם אלקים דרך ארץ פ"י לא רצה אלקים שיתנהגו בדרך כל הארץ היינו באכילה ושתיה וכו'. כי קרוב הוא. כי זה הדרך קרוב לנעותם מדדך האמת ח"ו:

בוצינא דנהורא

אליך ולשרה בן. פי' שאני בעצמי אהי
לה לבן :

והי' בשבתך חוץ וחפרת וכסית את צאתך.
(פ' תצא). עפ"י מאמרם ז"ל כל
העושה דבר עבירה ומתבייש בה מוחלים
לו על כל עונותיו וזהו רמז הכתוב. והי'
בשבתך חוץ שתעבור איזה עבירה ר"ל.
וחפרת (בה) מלשון וחפרה הלבנה. כלומר
שתבוש באותה עבירה. ושבת. וכסית את
צאתך. ימחול לך הסיי' על כל העונות :
והוא עומד עליהם תחת העץ ויאכלו (פי'
וירא). פי' המלאכים למדו את אברהם
שיהי' בבחי' עומד היינו מלאך. ואברהם למד
את המלאכים תיאך לאכול :

הכל חייבים בראיה (מס' חגיגה ב' ע"א).
פי' הצדיק כשרואה ויבין יותר
קדושת השיי'. יותר נשאר חייב. כי אין
צדיק בארץ אשר יעשה טוב וכו' :
ואתה זנחת ותמאס התעברת עם משיחך.
(תהלים פ"ט). אמר שבשעת החורבן
זנח ומאס השיי' בישראל. בעת ההוא הי'
עיבור של משיח שיבא ב"ב אמן :

מה ד' שואל מעמך. (פ' עקב) עפ"י
דבריהם ז"ל הוי דומה לו. מה הוא
חגון ורחום. אף אתה וכו'. וזהו מה ד'.
שואל. מעמך. כלומר מדותיו. שואל מעמך :
יהי חסדך ד' עלינו כאשר יחלנו לך.
(תהלים ל"ג) כלומר אעפ"י שאין לנו
כח ליחול אעפ"י כי יהי חסדך ד' עלינו כאלו
תחלנו לך :

שש אנכי על אמרתיך (שם קי"ט). פי'
הדיבור של אנכ"י בעצמו שש ושמה
על אמרתיך על שאתה אמרת אותו בפך.
כי אנכי וכו' מפי הגבורה שמענו :

ע"ד אחר שש אנכי על אמרתיך כמוצא
שלל רב. פי' אשוש אני עם הדיבור
של אנכי על אמרתיך. אשר אמרת. כמוצא
שלל רב שלל בגימ' ש"ס כמי שלומד כל
הש"ס :

מעשיו שלא התחיל עדיין כלום בעבודת
השיי'. ומבקש מהשיי' לפתוח לו שערי
צדק. אבוא במ אודה יה. ואמר הכתוב זה
השער לד' צדיקים יבואו בו פי' מה
שנראה לו שלא התחיל עדיין בעבודת
הבורא. זה בעצמו הוא השער לה' :

היחברך כסא הוות יוצר עמל עלי חוק.
(תהלים צ"ד). היחברך לשון
חיבור. הוות לשון שבר. פי' וכי חברך. וכי
אכפת לך. כסא הוות. מה שהכסא היא כך
נשבר בהגלות. וכי יצרך היוצר. עמל עלי
חוק. שתהי' אך עמל בשביל מזון. חוק הוא
לשון מזון מלשון הטריפני לחם חקי :

אמר על עצמו. שמעולם לא דיבר שיחה
בטילה. רק בכל פעם מה שהוא לומר.
דבר זה הוא מדבר. וכל אדם הוא כך. אם
יכול הוא ללמוד בתורה. אינו יכול לדבר.
ואמר. ויברך דוד את ד' לעיני כל הקהל
ויאמר דוד. פי' שבאמת ברך זקלס דוד את
ד'. אבל לעיני כל הקהל הי' נדמה. ויאמר
רו. כלומר שמספר איזה מעשה :

ואל תהי' רשע בפני עצמך. (אבות פ"ב).
כי כל אדם נברא לתקן דבר בעולם.
או העולם צריך לו. ויש אדם שיושב תמיד
מסוגר בחררי חדרים. ולומר שם תמיד.
ואינו יוצא לחוץ לדבר עם שום ב"א.
ובעבור זה רשע יתקרי. כי כשידבר עם
בני אדם. יתקן הדבר אשר נברא בשבילו.
וזהו ואל תהי' רשע בפני עצמך. פי' עם
הדבר שאתה יושב לבדך. בהתבודדות :
בדבר הזה אל תהי' רשע :

שאל אותו הרב הק' ר' פנחס מאוסטראה.
כתיב שוב אשוב אליך כעת חיה
והנה בן לשרה אשתך. והיכן כתיב ששב
אליו המלאך. והשיב לו. איתא בוזהר והנה
שלשה אנשים נצבים עליו. שלשה אנשים.
אלין איגון אבהתא. אברהם יצחק ויעקב.
פי' ג' אבות המה ג' בחי' מלאכים. כידוע
ליו"ח. וזהו שאמר לו המלאך. שוב אשוב

בוצינא דנהורא

התורה מכונה בשם בתולה ואיש לא ידעה. כלומר התורה המכונה בשם בתולה. נשאת ונגבהת. מלשון נשא את ראש. ליום הרביעי היינו כשלומדין בפנים הרביעי. היינו עפ"י סוד:

ג"ר אנכי בארץ אל תסתר ממני מצותיך (תהלים קי"ט). כי דרך העולם מי שנודד למרחקים. ובא אל ארץ נכריה מחמת שהוא גר בארץ ההיא. אין לו שום התקרבות לשום ב"א. ואין לו מה לדבר עם שום בן אדם מהמת צד גירות שבו. ואם יודמן בארץ ההוא. עוד גר אחד. מחמת ששניהם גרים. עבור זה יש להם התקרבות איש אל אחיו ודוכר אחד עם רעהו בגודל התקרבות: ואעפ"י שזה מאדץ אחרת. ובלעדי הגירות לא היו מכירים זה את זה. אך מחמת צד גירות בכל אחד. עבור זה גודל השתוקקותם זה לזה. ומבקש אחד מאת חבריו שכל זמן היותם בארץ ההוא. שלא יתפרשו זה מזה. וימתקו סוד יחדיו. וזהו כינות הכתוב גר אנכי בארץ היינו בזה העולם ואתה ג"כ גר שאין לך על מי להשרות שכינתך ועבור זה אני מבקשך אל תסתר ממני מצותיך שלא יהיה לך הסתרה ממני.

ואל תצריכני לידי מתנת ב"ו (בבבמ"ו). יש להבין. המקבל הנצרך לבריות האין הוא מבקש ואל תצריכני לידי מתנת ב"ו הא משתוקק תמיד שיתנו לו: ואמר כי שלשה שותפים באדם הקב"ה ואביו ואמו. וכשאדם עושה מצוה בחלק הקב"ה. המציה הזאת ודאי בדחילא ורחימא. ובלי שום פני' אבל כשעושה מצוה. בחלק אביו ואמו. לזה צריך התחזקות. שלא תהי' בה שום כני'. וזהו פי' הכתוב קדושים תהיו. פי' כשתהיו קדושים מחלק הקב"ה. בודאי לא יהי' בי שום פני'. והטעם כי קדוש אני ר'. אבל איש אמו ואביו. פי' כשתעשו מצוה בחלק אביו ואמו או תיראו. תהיו יראים את ד': פן יהי' בזה איוה פני'. וכן יענין צדקה

צדיק אוכל לשובע נפשו ובטן רשעים תחסר (משלי י"ג) להבין מה הוא המעלה של הצדיק שאוכל לשובע נפשו. אלא כשיש להם אורח. הצדיק. אעפ"י שהוא שבע. אעפ"כ אוכל. כדי שלא יבוש תאירח מלאכול. ובטן רשעים תחסר. אעפ"י שהוא רעב. אינו רוצה לאכול. כדי שהאורח ג"כ לא יאכל:

תניא ר' יהודא אומר דור שבן דוד בא בית הוועד יהי לזנות. וכו' והאמת נעדרת שנאמר וכו' מאי ותהי אמת נעדרת אמרי דבי רב מלמד שנעשית עדרים עדרים (של אמת) והולכת לה. (סנהדרין צ"ז ע"א) ויש להבין אדרבה הגמרא מוכיחה מכאן להיפך שהאמת יהי' נעדר בעיקבא דמשיחא. שלא יהיה אמת כלל. ודבי רב אמרו שיהי' עדרים עדרים. משמע שיהי' הרבה אמת. ותירץ שכוונת דבי רב הוא שיהי' כ"כ אמת נעדר שיהיו עדרים עדרים. של אמת ואין לך שקר גדול מזה. [כי האמת הוא באמת יקר המציאות] ולפיכך הולכת לה פ"י ששקר אין לו רגלים:

הדרן עלך על מסכתא כתובות בתולה נשאת ליום הרביעי. וסיום המסכתא עתידין אילני סרק שיטענו פירות. ע"ד דכ' ג' שנים יהי' לכם ערלים ובשנה הרביעית יהי' כל פריו קודש הילולים לד'. כי התורה נדרשת בד' פנים. פשוט. רמז. דרוש. סוד. והעיקר מי שזוכה ללמוד התורה. ע"ד הסוד. וזהו כוונת הכתוב שלש שנים מלשון שנה הלכות. כלומר מי שלומד התורה דק בג' פנים. ערלים יהיו לכם. ובשנה הרביעית. כשלומד התורה בפנים הרביעי. היינו ע"ד הסוד. אז יהי' כל פריו קודש הילולים לד'. וזהו סוד פרד"ס. וזהו עתידין אלני סרק שיטענו פירות. סרק בגימט' ש"ס פי' אפילו מי שלמד גמרא שלא עפ"י סוד. והיא מכונה בשם אילן סרק. עתיד שיבא בטעינת פירות שיבין סוד הלימוד. וזהו כוונת המשנה בתולה נישאת ליום הרביעי

בוצינא דנהורא

אבל הוא יברך אתכם כאשר דבר לכם כי דיבור של אנכי ולא יהי' לך מפי הגבוה שמענו. וכמו שהוא יתברך בלי גבול כמו כן ברכותיו שיצאו מדיבורו של אנכי וכו'. ג"כ הם בלי גבול. והוא וזאת הברכה אשר בך משה פי' לזה הברכה יש שיעור וגבול. אבל עוד בך אותם בברכת ד' מסיני בא ושמעתם מפי אנכי ולא יהי' לך. מזה הדיבור יהי' מקור ברכותיהם בלי שיעור וגבול:

הקורא את המגילה למפרע לא יצא (מגילה י"ז ע"א). פי' בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאלו הוא יצא ממצרים. וגם גבי קריאת המגלה. מחויב להבין שיש בכל דור ודור. מרדכי והמן. אבל מי שקורא את המגילה למפרע שהי' מקודם מרדכי והמן לא יצא:

מזה דאיתה אסתר שזמנה את המן וכו' (מגילה ט"ו ע"ב) אשכחיה רבה בר אבהו לאליהו וכו'. אמר לי' ככולהו תנאי וכולהו אמוראי. פי' מה דאיתה אסתר שזמנה ל' עדים זוממים כלומר (שהזמינה) [שהזימתה] בהמן. א"ל ככלהו תנאי. וככלהו אמוראי. כי המן הוא ע"ז. כדאיתא בסנהדרין אין צו אלא ע"ז. והמן עם הכולל גימ' צו וכל הכופר בע"ז כאלו מודה בכל התורה כולה: **ומרדכי** ידע את כל אשר נעשה. מאי אמר רב וכו' ושמואל אמר גבר מלכא עילאה. ממלכא חתאי. (מגלה ט"ו ע"א). פירש"י כינוי הוא להיפך בלשון נקי'. והוא ז"ל פירש הגמרא עפ"י מאמרם ז"ל מי מושל בי צדיק שנאמר צדיק מושל ביראת אלקים. הקב"ה גוזר והצדיק מבטל. צדיק גוזר והקב"ה מקיים. והוא כוונת שמואל שבגד מלכא עילאה ממלכא חתאה. ומאן מלכי דבנן כלומר שאין צדיק לבטל דינים:

עז פנים לגיהנם ובושת פנים לגן עדן. (אבות פ"ה מ"ב). ד"ל שלרדד עבירה המכונה גיהנם. הוא עז פנים. ואינו בוש

כשנותן צדקה בחלק ד' הוא נותן בודאי בהתלהבות גדול. זמה שאנו מבקשים אל תצריכני לידי מתנת בשר ודם היינו שלא יצריכני השי"ת לידי ב"א שמתנותיהם הם בחלק בשר ודם היינו בחלק אב ואם: ד' אלקיכם הרבה אתכם והנכם היום ככוכבי השמים לרוב. ד' אלקיכם יוסף עליכם ככם אלף פעמים ויברך אתכם כאשר דבר לכם (דברים). פירש"י מהו שוב ויברך אתכם כאשר דבר לכם. אלא אמרו לו למשה. אתה נותן קצבה לברכתנו וכו'. אמר להם משה זו משלי. אבל הוא יברך אתכם כאשר דבר לכם. ולהבין זה המדרש כי קשה. למה יש שיעור וגבול בכל המצות. כגון מצות ציצית. כמה חוטין וארכן. ומנין הפרשיות. וכן מצות סוכה כמה גבהה. וכן בכל המצות שבתורה. יש שיעור וגבול. ומצות אהבה. ויראה. אן להם גבול. אלא כי כל המצות מפי משה שמענו. כמו שנאמר דבר עתה עמנו וגושמעה וגו'. ולפי שמשנה הי' בעל גבול מחמת שהי' ילוד אשה ולפיכך גם בכל המצות יש שיעור וגבול. אבל אנכי ולא יהי' לך מפי הגבורה שמענו. וכמו שהוא יתברך אין לו שיעור וגבול. כמו כן הדיבור של אנכי וגו'. ששמענו מפי הגבורה. ג"כ אין לו שיעור וגבול. ולפיכך מדת אהבה ויראה. שיסודם מן אנכי. ולא יהי' לך. ג"כ אין להם שיעור וגבול. וזאת ידוע שמקור כל הברכות. המה מהתורה. ולפי שכל התורה שמענו מפי משה. לפיכך יש גבול לכל ברכותיו. זה הפי' כשברך אותם משה. ככוכבי השמים לרוב וד' אלקיכם יוסף וכו'. אמרו לו למשה אתה נותן קצבה לברכתנו. פי' הלא מקור כל הברכות המה מהתורה וכמו שהתורה הוא בלי גבול כך מחויב להיות ברכותנו בלי גבול. ואתה נותן קצבה וגבול לברכתנו. אמר להם זו משלי מחמת ששמעתם את כל התורה מפי. ולפי שאני בעל גבול לפיכך גם בברכותי יש גבול.

בוצינא דנהורא

אמר רב יוסף, כמה נפיש האי גברא ממשא ושיתין ריבון. דאילו התם חזי זימנא, והכא תלתא זימנא (חולין ד' ע"א) ולהבין זאת, איך אפשר שיהי' סברת ר"י, דהאי גברא נפיש ממשא, הא כתיב לא קם כמשה ותיריך כי הרב בית יוסף פ"א לא הבין משנה אחת ויגע עליה, עד שאמר לו המגיד שלו פי' המשנה, אחר זה בא הרב בית יוסף אל בית המדרש, ושמע שנער אחד לומד זה המשנה כפי הפשט שאמר לו המגיד, חלש דעתו של הרב ב"י, עד שבא אליו המגיד שלו, ואמר לו אל תצער, מחמת שאתה פתחת הצינור מהמשנה, לפיכך עתה יודע כל אחד הפשט ממנה, זקודם שפתחת הצינור, לא הי' באפשרות לשום ב"א לידע אותה, ונתו כוונת ר"י שאמר כמה נפיש האי גברא, ממש"ה, וכו' פי' נפישות הנס בחלוקת המים להאי גברא, לא הי' זה רק ממש"ה, שמחמת שמשא פתח הצינור והשער של חלוקת המים, מחמת זה נתחלקה המים ג"כ לרפ"י:

אמר שתימי' לו האיך אדם יכול ללמוד גמרא כגון אב"י אמר הכי, ור"א אמר הכי, הא אב"י הוא מעולם אחר, ור"א הוא מעולם אחר, ואיך אפשר לשנותם יחד ואמר שאם רוצה לשנות מילי דאב"י צריך מקודם לקשור את נפשו, בנפש דאב"י, ומחמת זה הוא יכול ללמוד מילי דאב"י, דהוא, כמו אב"י בעצמו אומר דבר זה, ואח"כ כשלומד מילי דר"א צריך לקשור נפשו בנפש ר"א וזהו פי' הגמרא האומר דבר בשם אומרו שפתותיו דלובנות בקבר, דהוי כמו שהנא בעצמו אומר זאת:

שאל אותו הרב חק' ר' אברהם דוב מחמעלינק, איתא בגמרא אין לו להקב"ה בעולמו אלא אוצר של יראת שמים בלבד שנאמר יראת ד' היא אוצרו, והקשה שתיבת בלב"ד היא אך למותר, ותיריך דאיתא בגמרא, הכל בידי שמים, חוץ מיראת שמים, משמע מכאן שאין לו

בעשותה וכשבא לידו דבר ג"ע היינו דבר מצוה, נעשה בושט פנים מעשותה: **אמר** שעצבות מאוד מקלקל את הפרנסה, גלל כן יראה כל אדם שיהיה לו שמחה, ורמז זאת באורי' דהיי"ת א"ך שמ"ח סופי תיבות חת"ך הוא שר הגדול של פרנסה:

נודה לך ד' וגו' (בבב"ז), חמדה טובה וגו' ועל הכל ד' אלקינו אנחנו מודים לך, ולכאורה המה כפל הדברים, אלא שמתחילה אנחנו מודים לד', על הטובות שעשה לאבותינו ולנו, שהנחילנו ארץ חמדה טובה, ושאר הטובות שהוציאנו מארץ מצרים, ועל הכל, כמו דעל כולם, כלומר גדולה שבטובות על שאתה ד' אלקינו ע"ז אנחנו מודים לך ביותר:

גם אויל מחריש, חכם יחשב, (משלי י"ז), פי', אעפ"י שהואיל מחריש, ואינו מדבר כלום, אעפ"כ החכם הוא החשוב: **מה** שאומרים העולם, איטליקער נאר האט זיין שכל, כי איתא איהו חכם הלומד מכל אדם, שנאמר מכל מלמדי השכלתי, אבל השוטה אינו לומד מכל אדם, ואין לו רק שכל שלו:

רוממות אל בגרונו וחרב פיפיות בידם, (תהלים קמ"ט), כתיב והי' כאשר ירים משה את ידו וגבר ישראל, וכאשר יניח את ידו וגבר עמלק, וכי ידיו של משה עושות מלחמה, או שוברות מלחמה, אלא כ"ו שמסתכלין כלפי מעלה, היו גוברים במלחמה, וזהו פי' הכתוב רוממות אל בגרונו וחרב פיפיות בידם, היינו שפיו של משה הי' חרב בידם שמסתכלין כלפי מעלה והיו גוברים ישראל כמו בחרב:

ר' פינחס בן יאיר הוי קאזיל לפידון שבויים, פגע ב' בגינאי נהרא, אמר ל"י, גינאי, חלוק לי מימך, ואעבור בך, חלק ל"י, הוה האי גברא, דהוי דארי חיטי לפיסחא אמר ל"י, חלוק נמי להאי וכו', הוה האי טייעא דדוה בהדיהו וכו', חלק ל"י,

בוצינא דנהורא

האלה בזמניהם. וכל הנסים יסודם מאותיות מ"ס כדאיתא מ"ס וסמ"ך שבלוחות בנט היו עומדים. אבל המלך אחשורוש רצה להלביש את הדבר. מעשה מרדכי והמן. בדרך הטבע. כלומר שאין שום נס בעולם רק עפ"י דרך הטבע. שמתחלה אהב את המן. ואח"כ הראה לו מרדכי שהשני סריסים היו רוצים להמיתו. ומרדכי הציל את המלך ממות נפשו. ונמצא מרדכי היה אוהב את המלך. והמן חי' רצה להמית את מרדכי. ובעבור זה השיב לו גמולו בראשו ותלה אותו על העץ. אבל אין זה שום נס וזהו כוונת הכתוב וישם המלך אחשורוש מ"ס על הארץ. היינו מה שקראו מרדכי ואסתר לנס. שם המלך אחשורוש. על הארץ פי' שהלביש אותו בדרך הארציות היינו שאין זה נס רק הוא דרך הטבע כנ"ל. ואמר הכתוב האיך אפשר שיהי' לאחשורוש טעות גדול כזה שעל נס כזה יאמר שהוא דרך הטבע. וסיים הכתוב. ואי הים. והלא קריעת ים סוף אין לך נס גדול מזה. וכתוב ויבא עמלק וילחם בישראל. וכי איך מלאו לבו שראה נס גדול כזה שקרע הקב"ה את הים לישראל והעבירים ביבשה. והוא בא תיכף וילחם בישראל. אלא שהלביש עמלק קריעת ים סוף. לדרך הטבע. אף כאן ג"כ הלביש אחשורוש מעשה מרדכי והמן לדרך הטבע. וזהו שפרש"י מה שמעוה שמע ובא. קי"ס ומלחמת עמלק. שהי' קשה לרש"י למה לא בא יתרו עד הנה למשה. ע"ז אמר שמע קי"ס ומלחמת עמלק. והי' הדבר קשה ליתרו האיך נשא לבו של עמלק להלחם בישראל אחר שראה נס גדול כזה. ובא למשה לשאל אותו הטעות של עמלק:

שאלו אותו שהי' לאחשורוש מאה ועשרים ושבעה מדינה. כמה חי' לו בים. וכמה ביבשה. והשיב כתיב במגילה וישם המלך מ"ס על הארץ ואי הים. מ"ס בגימ' מאה. ואי"י בגימ' שבעה ועשרים. כלומר

להקב"ה אוצר של יראת שמים. ונמצאו הני תרי מאמרים סותרים אהדדי. ותירץ השני מאמרים הנ"ל. עפ"י מה דאיתא צדיק מושל ביראת אלקים. הקב"ה גחור. והצדיק מבטל. וכו'. נמצא לפי זה המאמר. הצדיק הוא המנהיג את העולם. אבל אם אין צדיק בארץ ח"ו. אז הקב"ה כביכול מנהיג את העולם. וזהו כוונת הגמרא הכל בידי שמים. כלומר הקב"ה כביכול בעצמו. הוא מנהיג את העולם אבל אימתי הוא מנהיג את העולם. חוץ מיראת שמים. כלומר בזמן שאין צדיק ירא שמים בארץ. אבל כשיש צדיק ירא שמים. בודאי הצדיק מנהיג את העולם. ובזה הדרך גם כן כוונת הגמ' אין לו להקב"ה בעולמו. כלומר אין הקב"ה כבי' מנהיג את העולם. אלא כשאוצר של יראת שמים הוא בלבד. כלומר בזמן שאין צדיק ח"ו בארץ. ולא נשאר אוצר של יראת שמים. רק ביד הקב"ה. אבל כשיש צדיק בארץ שהאוצר של יראת שמים ביד הצדיק בודאי הצדיק מנהיג את העולם:

ויהי מקץ שנתים ימים (פ' מקץ). היצה"ד נקרא מקץ. מלשון קץ שם לחושך: שנתים. מלשון שונה הלכות: פי'. ויהי. כלומר יכול הוא שיהי' מקץ. עם היצה"ד. שנתים ימים. ושיהי' שונה אדם כל ימיו: ע"ד אחר ויהי מקץ. יכול הוא שיהיה מקץ. שיקוץ ויתעורר אדם. שנתים: ימים. פי' כל שנותיו [ניתקן] בימים. היינו ביו"ד ימי התשובה כידוע:

פעם אחת חי' בדיחא דעתיה בפירים. ואמר מי שישאל אותו כל חללא דעלמא יאמר להם. שאלו אותו הלא כל המגילה היא פרסומא ניסא. מה שייכות למגילה זה הפסוק וישם המלך מס על הארץ ואי הים. והשיב שראה אחשורוש שבעיני מרדכי ואסתר המעשה של המן. לנס גדול. נחשב בעיניהם. וקבעו פורים לדורות כדכתיב. ותכתוב אסתר וגו' וישלח ספרים אל כל היהודים וגו' לקיים את ימי הפורים

בוצינא דנהורא

האור יוצא מן הכלי. שהוא הגוף. דק שיהי' כלו טמון בקרבו ויעשה כל המעשים הגשמים בלי שום שינוי. וזהו כוחת רז"ל במעשה המגורה. ויעש כן אהרן מלמד שלא שינה. הפלא הגדול לחשוב על אהרן קדוש ד' ששנה ממצות ד'. עד שתהי' שבחו כאן שלא שינה. דק שהענין הוא כנ"ל. כי כבר ספרו מקדוש אחד שהיה משמש בביהכ"נ כשהי' מטיב הנרות ונתן שמן למאור בכלי הנר. אז לדוב דבקותו בהבכ"ה לא הי' יכול לעשות הדבר כתיקונה והיה יוצק השמן חוץ לכלי. ולזה ספרה תות"ק שבחו של אהרן שהוא עם גודל דבקותו בבורא ב"ה בערך המגורה וכוחותה. לא היה נפסק ממנו שלימות מעשה הגשמיות לעשות הדבר כמתכונתה. להטיב הנרות והפתילות. ולהדליקם כאשר יאות.

כ' בחד ד' בציון איה למושב לו. (תהלים קל"ב). עפ"י דאיתא. מיום שחדב בהמ"ק אין הכסא שלם. ואין השם שלם. שנאמר כי יד על כס י"ה. ונמצא מיום החרבן חסר מן כסא אות א' ומן השם חסר אותיות ו"ה והמה אותיות א"ה. אבל ב"ב כי בחד ד' בציון יהי' אותיות א"ה לשלימות השם והכסא. והיינו למוש"ב. שיחזור אות א' להכסא. וגם ל"ן שיחזור איתיות ו"ה להשם ויהי' השם שלם והכסא שלם ב"ב:

זקני' ע"ה כל זמן שמזקינים דעתן מטורפת עליהם. אבל זקני ת"ח אינם כן. אלא כ"ז שמזקינים דעתן מתיישבת עליהם (מס' קנים פ"ג). ולהבין מה הוא הלשון דעתן. י"ל עפ"י מה דכתיב לפתח חטאת רובץ ותיכף כשנולד האדם מתאיה לחטוא. גם כל החושים בילדותו המה בריאים ושלימים ויש לו כלים לחטוא. אלא שת"ח בהיותו בנעדרותו. אז צריך לו התחזקות גדול. מול היצה"ר. וע"ה בנעדרותו ממלא כל תאוותו. כל אשר יש בדעתו וחפצו. אבל דעת זקנתו הוא ג"כ מתאיה לחטוא. אבל אינו יכול.

שהי' לו מאה מדינות ביבטיה. ושבע ועשרים על הים:

עוד שאלו אותו. היכן מרומז בתורה שצריך דשתות בפורים. אמר: כתיב ויעש אברהם משתה גדול ביום הגמל את יצחק. הגמ"ל. הוא אותיות מגלה. היינו שאברהם שתה ביום הגמלה:

ע"ד אחר ויעש אברהם משתה גדול ביום הגמל את יצחק. ויצחק נולד בפסח. ונוהגין שלא להניק את הילד רק כ"ג חודש. נמצא. יום הגמלו הי' בפורים. ויעש אברהם משתה גדול:

תשב אנוש עד דכא וגו' (תהלים צ'). בלשון תמיה. והיינו שאתה מדכאנו ביסורים. ע"ד שפרשו חז"ל. עד דכדוכא של נפש. ואף על פי כן ותאמר שובו בני אדם. והאיך מצאנו ידינו ורגלינו לעשות תשובה. כיון שמצד היסטורים אין לנו דעת. ולא ממדבר הרים (תהלים ע"י) מדב"ר (לשון דיבור. הרי"ם. לשון התרוממות. ר"ל. מדבורים בלבד לא יכולים לבוא לידי התרוממות. רק צריכים לעשות ולקיים: וכל קומה לך לבד דשתחזות. ר"ל לפני השי"ת יכולים להשתחזות. אפילו עומדים בקומה"ה. כי עיקר הוא הלב נשבר. משא"כ לפני מלך בשר ודם.

שומע תפלת כל פה. (בש"ע). היינו אפילו בלא לב. רק בפה לבד שומע השי"ת ברחמיו תפילות ישראל. **הקם** לעבדך אמרתך. אשר ליראתך. (תהלים קי"ט) היינו שחשי"ת יקים לי מאמרים שיעוררו אותי ליראתו יתברך: **קול** ד' יחיל מדבר וגו': מדב"ר. לשון דיבור. פי' הצדיק שירא להוציא דיבור מפיו. יש לו קול ד'. יחיל ד'. מי שירא מד'. מדב"ר קד"ש. הדיבור שלו הוא קדוש:

אמר עיקר העבודה לאדם הצדיק שיהי' בבחי' איש ואף שהוא עם התלהבות. שבער כאש להשי"ת יראה. שלא תהי'

בוצינא דנהורא

הוא עשנו. ולו אנחנו (תהלים ק'). היינו כי השׁיׁת עשנו ונתן לנו נשמה קדושה. ונפח באפינו נשמת חיים ממקור הברכה וחלק אלהים ממעל. והוא הוא עשנו. שנהיה אנחנו נקדאים הוא :

בעת שנסע מעיר טאלטשין. היה ברוגז על אנשים מנגדיו. וירא שלא יענשו עליו ממרומים. פתח את ארון הקודש ואמר הפסוק (תהלים מ״א) בזאת ידעתי כי חפצת בי כי לא יריע אויבי עלי. ופי' כשלא תעניש את אויבי עבדך. אז אדע כי חפצת בי :

כי תהיין לאיש שתי נשים האחת אהובה והאחת שנואה וילדו לו בנים האהובה זהשנואה כו'. לא יוכל לבכר את בן האהובה על פני בן השנואה הבכור. כי את הבכור בן השנואה יכיר לתת לו פי שנים וגו' (פ' תצא) ופי' הוא ז״ל שקאי על ב' בחי' העבודות. יש שהוא עובד את השם ב״ה בתורה ותפלה לבד. והוא בחי' אהובה. שזאת העבודה היא אהובה ונחמדה בעיני כל רואיו. ויש צדיקים שגם בעיני ארציות באכילה ושתייה ושאר צרכי הגוף. גם שם. שם לו חוק ומשפט עבודה להמקום ב״ה. ומעלה מכל הארציות כל הני״ק. והיא בחי' שנואה. שאין יד הכל שוים בה. להשיג בעיניים האלו בחי' עבודה להשׁיׁת. ודובם ככולם יחשבו שהצדיק עושה צרכיו הגשמיים בלי כוונה לשמים. רק כשאר פשוטי עם. ע״כ הוא בבחי' שנואה בעיני העולם. ואמר הכתוב לא יוכל לבכר את בן האהובה וגו' כי אם את הבכור בן השנואה יכיר לתת לו פי שנים. שעבודת הצדיק הזה בצרכי הגשמיים. הוא נחשב בעיני השׁיׁת. פי שנים כעבודת האהובה :

ועבדת את העבודה הזאת בחודש הזה (פ' בא). פי' תשרי נקרא זאת ע״ד בזאת יבא אהרן אל הקודש. וניסן נקרא זה. ע״ד החודש הזה לכם. ומרמז הכתוב. שאותה עבודה שצריך לעבוד

כי אין לו כלי מעשה מאחר שתשש כחו. והוא זקני ע״ה. כל זמן שמזקינים דעתן מטורפת עליהם לפי שדעתן לחטוא כמו בנערותן. אבל היא מטורפת. לפי שתשש כוחו. אבל זקני ת״ח וכו'. לפי שבנערותן אין דעתן מתיישבת. מפני שצריך להם להלחם ולהתחזק מול היצה״ד. אבל בזקנותן שתשש כוחו ואין צריך להם להלחם מול היצה״ד דעתן מתיישבת :

אור לארבעה עשר בודקין את החמץ (פסחים ב' ע״א). היינו כשיגיע הזמן אשר אלקים יתעלה יאיר להאיר הארבע עולמות. אבי״ע. שכל אחד כלול מעשר כידוע. וזהו לימות המשיח. אז בודקין את החמץ פי' יבער הקב״ה את רוח הטימא מן הארץ. ובלע המות לנצח :

רבי אומר איזהו דרך ישרה שיבור לו האדם כל שהיא תפארת לעושי' ותפארת לו מן האדם. (אבות פ״ב) פי' כי גודע כשבא לאדם איהו מדה רעה צריך להמתיקה ולהעלותה לד'. לשרשה. וזהו כוונת המשנה. כל שהוא תפארת. כשיבא לאדם איהו התפארות. יקח אותה. לעושי'. היינו ליוצרה. ותפארת לו. אבל אם יקח ההתפארות לעצמו בשביל עצמו. מן האדם. הוא מן חטא אדם הראשון :

חם לבי בקרבי בהגיגי. תבער אש דברתי בלשוני (תהלים ל״ט) פי' יחם לבי בקרבי. כשאחשוב. תבער א״ש שהי' מקודם הבערת אש על גבי המזבח. להקריב הקרבנות. ועתה כשנחרב הבית דברתי בלשוני. ע״ד ונשלמה פרים שפתינו :

אליך ד' אקרא וכו' (תהלים ל') היינו כשאני קרוב לד' שהוא לנוכח לי אקרא רק אקרא בלבד והוא עונה. ואל ד' אבל כשאני רחוק מד'. אזי אתחנן בשווא נסתר ממני. צריך אני להתחנן הרבה : ד' אלקי שועתי אליך ותרפאני. (שם) מה שאני צועק ומזכיר את שמך. זה בעצמו הוא לי לרפואה. ע״ד שקוי לעצמותיך וגו' :

בוצינא דנהורא

כדבריו. ואמר בדרך צער. דרוש נוי ואולמי.
היינו ע"י הגוי היינו המדור ועל ידי זה
נאלמתי דומי' מדת' :

אז נדברו יראי ה' ויקשב ד' וגו' (מלאכי
ג). ידברו לא נאמר, אלא נדברו היינו
ממילא יוצא הדיבור. כון שנפגשו ב'
צדיקים יחד, זה ההתחברות לבד הוא
הדיבור. הגם שאינם מדברים כלום :

נחמנו נחמו עמי יאמר אלהיכם (ישעיה
מ). פי' שהנחמה הוא מזה.
שאלהיכם יאמר, עמי. שקורא אותנו עמי
ולא עם סתם.

סוד ד' ליריאו (תהלים כז). פי' הקב"ה
הוא סוד אצל יראיו :

אין שר בית הסוהר רואה את כל מאומה
בידו באשר ד' אתו וגו' (פ' וישב).

היינו, כי שר בית הסוהר ראה כי יוסף
מצליח, קח בעינא פקיהא, לדעת איזה
עבודה עושה שבעבורה ד' אתו. אבל יוסף
היה הצנע רכת. ולא ראה ממנו מאומה :
לעיני כל ישראל. בראשית. לקשר סיפא
ירישא. היינו התורה הנקראת
ראשית. ניתנה לעיני כל ישראל.

כלומר כל אחד ואחד מישראל רואה בהתורה
כפי יכוחו. וזכות וטוהר עינים שלו :
כי הגדלת על כל שמך אמרתך (תהלים
קדח). כי יש על כל מצוה כוונות

ושמות הקדושים אבל עיקר הכוונה. היא
בכל מצוה לקיים רצון הבורא. שאמר ונעשה
רצונו. כמו שאמרו חז"ל למה תוקעין,
רחמנא אמר תקעו. וזהו כי הגדלת על כל
שמך. היינו על כל השמות הקדושים.
אמרתך. לכוין שאמרת ונעשה רצונך וזהו
תכלית הכוונה :

תעיתי כשה אובר בקש עבדך כי מצותיך
לא שכחתי. (תהלים קיט). פי'.

למשל כאשר נאבד שה מאדם. אם בעה"ב
אינו עצל, תיכף הולך לחפש את השה.
כל זמן שהשה לא שכח את הקול של
בעה"ב. אבל העצל יתמהמה כמה ימים

בתשרי. יעבוד בניסן אותה עבודה עצמה :
הוא תהלתך והוא אלקיך (פ' עקב). הפסוק
הזה נדרש מרישא לסיפא ומסיפא
לרישא הוא תהלתך. כמו שאתה משבח
אותו. כן הוא אלקיך. והוא אלקיך, כפי
השגתך בו יתברך. כן אתה משבח אותו :
מה ד' אלקיך שואל מעמך (שם). פי'
שהקב"ה שואל שאלה מה עשית בשבילי.
שקראת אותי אלקיך.

הרוצה לנסך יין על גבי המזבח, ימלא
גרונו של ת"ח יין. גרונו דווקא
ולא כריסם ח"ו. שיקוים בהם רוממות אל
בגרונו :

בפני נכתב ובפני נחתם (גיטין). היינו
בהפנים שר אדם. נכתב ונחתם
עונותיו ופשעיו על מצחו :
זאת התורה לעולה ולמנחה. ופעמים
זלחמטא ולאשם (בפרשת צו) :

אמר טעם על קריאת שם לבנה. כי ידוע
דהלבנה מקבלת אורה מהשמש. וזהו
לבנ"ה אותיות ד"ב ב"תיבות ה"חכמה. הן הן
הנתיבות. שדרך שם מקבלת אורה מהשמש.
ביאור ענין הנוסח בבקשת הרפואה.
שישלח השי"ת רפואה שלימה מן
השמים. מה שלא נאמר כן בשום בקשה
אחרת. ואמר הטעם, הוא כי האדם גברא
מד' יסודות. עפר, רוח, אש ומים. וסיבת
החולאים ר"י יתהווה מפני שהיסודות לא
ימשלו בשווה. ואחד גבר על חבירו, ואין
שלום ביניהם. והנה בפסוק ויקרא אלקים
לרקייע שמים. פרש"י שמים. אש ומים
אף שהם מתנגדים זל"ז. ערבן הקב"ה,
ועשה שלום ביניהם, וברא מהם שמים.
וזה שאנו מבקשים רפואה שלימה, היינו
שיעשה שלום בין היסודות כמו שעשה
בשמים. וזהו מן השמים :

פעם אחת נתאכסן בבית עשיר מפורסים
לטוב, ושבת שם. ולא היה יכול
לומר דברי תורה. והבין, שבוודאי היה דר
שם בבית הזה רשע אחד. וברדקו זמצאו

בוצינא דנהורא

על התמור. הגיע לחצר החיצונה. נוטל את הכלים הנטלים בשבת. ושאינם ניטלים מתיר החבלים. והשקים נופלים מאליהן. פ"י מי שהחשיך לו בדרך. היינו שטועה ח"ו מדרך הטוב. והולך בחושך. נותן כיסו לנכרי. היינו על נשג"ז ומכלה ומשחית ממונו באתננה. ורועה זונות יאבד הון. אין עמו נכרי פ"י שאינו בנמצא לו נשג"ז, מניח על התמור. היינו החומר והגוף אוכל ושותה ואומר שלום יהיה לי. כי בשרירות לבי אלך. הגיע לחצר החיצונה פ"י חצר בית הקברות שעומדת חוץ לעיר. נוטל את הכלים. פ"י נוטל מי שעליו ליטול. הכלים, המעשים שלו. הנטלים בשבת. היינו הצריכים לאותו עולם הנקרא שבת. ושאינן נטלים, פ"י שאין צריך להם. ואין בהם שום עובדא לתועלת אותו עולם. הנקרא שבת. או מתיר החבלים פ"י שבוקעים כריסו והשקים נופלים מאליהם היינו המעיים. ואומרים טול מה שאכלת :

משנה ברכות הקורא מכאן ואילך לא הפסיד כאדם הקורא בתורה (ברכות ט' ע"ב). כי נודע שבכל נס ונס שנעשה לאבותינו, כשיגיע העת הזאת נתעורר האור והשמחה הזאת. והעת הזאת מעורר הקריאה לקרות בתורה ענין הנס. וכמו כן הקריאה מעורר הזמן. למשל שבת שירה הוא יומא דפגרא מפני שקורין השירה. הגם, שלא היה הנס בשבת זה, רק מפני שקורין הפרשה הזאת נתעורר השמחה והנס. וכן בשבת של עשרת הדברות. מפני שהקריאה מעורר הזמן. כמו שהזמן מעורר הקריאה. וזהו כוונת המשנה הקורא ק"ש מכאן ואילך, אף על פי שעבר הזמן, לא הפסיד. מפני שהקריאה מעורר הזמן והוא כאדם הקורא בתורה כנ"ל :

מזמור לאסף אלקים באו גוים בנחלתך (תהלים עט). גוים, היינו המחשבות זרות. בנחלתך, היינו המוח; ובעבור המחשבות זרות, טמאו את היכל קדשך.

עד שנשכח מן השם קול של בעה"ב. וגם מן בעה"ב נשכח קול השם. והשם נאבד. וזה כוונת דוד המלך ע"ה. תעיתי ממך הקב"ה כשה אובד. לזאת, בקש עבדך, כי מצותיך לא שכחתי. פ"י כל זמן שלא שכחתי את קולך היא התורה. כי כאשר תעזוב אותי על זמן מה, פן אהיה נשכח מכל וכל :

רבות רעות צדיק. ומכולם יצילני ה' (תהלים לד). פ"י גרויס-קייט רעות הוא לצדיק. ומכלם היינו הרעה היותר גדולה לו. יצילני ה' מה שה' יפרוש אותו מאליו ע"ז. מלשון ויצל אלקים וגו' : **ובעת** שנפטר נכדו, פ"י הדבה רעות יש לצדיק, ומכלם יצילנו פ"י כי השי"ת יצילנו לשון צלותא. היינו שאח"כ יפייס אותו הקב"ה :

בפתח אליהו. ולית מאן דאנהיג לך. אמר עפ"י מאמרם ז"ל מי מושל בי. צדיק שנאמר צדיק מושל ביראת אלקים. הקב"ה גתו. והצדיק מבטל. צדיק גזור, והקב"ה מקיים. נמצא לפי זה. שהצדיק מנהיג אותו כביכול. ע"ז קובל א"ע אליהו ז"ל לפני הקב"ה ולית מאן דאנהיג לך. היינו שאין צדיק לבטל דינים.

אני ד' לא שנית. ואתם בני" לא כליתם. ר"ל אין בי שינוי. רק כמו קודם שנברא העולם. כן לאחר שנברא הע"לם; ואתם לא כליתם. שאין לכם כלות נפש. בלשון תמיה :

לא אתן שנת לעיני ולעפעפי תנומה עד אמצא מקום לדי' (תהלים קלא). היינו להמציא את עצמי שאהיה מקום מוכן להשראת השכינה :

כי פי ד' דבר מיין מויל רעט גאט. כי כל אות (וכתיב לוה) היא אלוקית :

הושענא מרוטת לחי. היינו ישראל וואס רייסין זעך לחי עולמים :

מסכת שבת. מי שהחשיך לו בדרך נותן כיסו לנכרי. אין עמו נכרי מניחו

בוצינא דנהורא

שנים שהפקידו אצל אחד. זה מנה. וזה מאתים וכו'. יהיה מונח עד שיבא אליהו (ב"מ לר ע"א). והקשה הגם שיאמר אליהו שהמאתים של זה. הלא כתיב על פי שנים עדים יקום דבר. ולא חלקה התורה בין משה רבינו ע"ה. ובין הדיוט. ותירץ כי בביאת אליהו ז"ל. יהיה רק אמת ויבטל השטר מהעולם. ויודה כל אחד כמה שהפקיד. ויתברר האמת ממילא. ולא יצטרך הוא ז"ל. לאמר כלל:

מחלליה מות יומת כי כל העושה בה מלאכה ונכרתה (פ' תשא). והקשה. הלא פקוח נפש דוחה שבת. ומדוע יהרג על חילוק שבת ארא הפי' הוא כך. דידוע. שאם אדם נחלי' שבת אוי נכרת הנפש משורשה. לפי' גברא קטילא קטל. והוה פי' הפסוק נחלליה מות יומת. וא"ת. הלא פקוח נפש דוחה שבת. ע"ז אמר. כי כל העושה בה מלאכה ונכרתה הנפש ההוא. ע"כ הוא ממילא כנהרג. ויכן נידון במיתה כי אין כאן פקוח נפש.

אנכי אמרו חז"ל ר"ת "אנא נפשי" "כתבית" "הבית. פי' שהקב"ה אירס וקידש את ישראל. ונתן כביכול את עצמו להם יכתובה.

היתה לי דמיתי לחם וגו' באמור ארי כל היום איה איהיך (תהרים מב). כי יש אנשים הרבה שמקשרים את עצמם להבורא ב"ה רק בשעת התפלה. ואח"כ כ"י היום נשכח מירבם עבודת הש"ת. והוה באמור ארי כל היום איה איהיך. כלומר כל היום בניה עבדת את ה'.

ועל רגעי ארץ דברי מרמית יחשובון. (תהרים לה). כי על ימים שעברו בוודאי אין לו מה לעשות מרמה. ועל ימים העתידים לבוא. ג"כ אין לו לחשוב שום מרמה. כי אפשר שיומין לו השי"ת פרנסתו בנקד ובכשרות. רק על רגע הזאת שהיא עומד כעת. ג"כ אינו כדאי לעשות מרמה בשביל רגע אחת. והוה הפי' ועל רגעי ארץ

היינו הלב. שמו את ירושלים לעיים. הלב מכונה בשם ירושלים. שכמו שירושלים באמצע העולם. כך הלב באמצע הגוף. פי' שעשו את הלב לתוהו ובוהו. נתנו את נבלת. לשון נבל וכינור. עבדיך. לשון עבדות. פי'. שעושי עבודת הש"ת לנבל וכינור. מאכל. פי' כשאוכלים. לעוף השמים. כוונתם שבאכילתם המה עפים לשמים. כך נדמה בעיניהם לגדול חסידותם. אבל האמת. לא כן הוא רק בשר חסידך הבשר הוא החסיד. פי' החסידים שמתנענעים את עצמם. היא בלא שום כוונה אמיתית. רק בשדו הוא שמתנענע לחיתו ארץ ר"ל בזה מהפכין החיות לארץ. שפכו דמם כמים. היינו דמעות אפילו מה ששופכים דמעות כמו מים. היא רק סביבות ירושלים. היינו סביב הלב. ואין קובר. אין מי שיקבור הדמעות בקירות הלב. זה המזמור אמר בשבת שקודם סליחות.

אך בצלם יתהדך איש (תהלים לט). מבואר עפ"י דאיתא במד"ר. נעשה אדם בצלמנו דא עת"ראי. כדמותינו דא מסכנא. והוה הפי' אך בצלם יתהדך איש שהוא להוט לרדוף אחר עשירות. אך הבל יהמיון. כי אפילו אם יצבור. ולא ידע מי אוספם:

מי שראה את המציאה ונפל עריה (ב"מ עא) שראה איהו חידוש בהתורד. ונפל עליה. והיה לו בחי' נפילה היינו שמתגאה חי' בתורתו. או. בא אחר והחזיק בה. היינו הסט"א ח"ו. זה שהחזיק בה זכה בה. ופריך הגמרא ליקני' די' ד' אמות. ר"ל ע"ד אמרם ז"ל אין לו להקב"ה בעולמו אלא די' אמות של הלכה. וכיון שכן. האידך יש לו שליטה להסט"א גגשת אצלו ולמה אין התורה מגינה עליה. ומשני כיון דנפל עליה גלי דעתיה וכו'. דלא ניהא ליה. פי' דאין עשיתו. לשב בורא. לעשות נח"ר להשי"ת. לכך זכה זה שהחזיק:

בוצינא דנהורא

עליך. רק חלק אלהיך לא חלק הבהמיות
חלילה:

פ"א נתרפא מחולי קשה. אמר בזה הלשון.
ד' אלהי שועתי אליך. היינו על פגם
שנוגע אליך. ותרפאני. וממילא בא אלי
הרפואה:

ברוך פודה ומציל ברוך שמו. היינו
שהקב"ה בעצמו עושה הפדיון בשמו
הגדול. ומשפיע לישראל כל טוב:

והגדתם לאבי את כל כבודי במצרים
(פ' ויגש). כבודי לשון כבודות
היינו שתגידו לאבי. את גודל הכבודות שיש
לי במצרים. שאני צריך לישב עם השרי
מלוכה ולפקח עמהם בעניני המלוכה.
ובפנימות לבבי. צריך אני לחשוב בד'.
ולהמתיק הדברים לשרשן:

ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה. (פ'
ויצא). כי יש לו לאדם ללמוד
חובה על עצמו. ויהי' נדמה בעיניו. כאלו
לא התחיל עדיין בעבודת הכורא כלל. וזהו
כונת הכתוב הלך ילך ובכה. יותר מה
שהוא בחי' הולך. הוא יותר בוכה. שגדמה
לו שעדיין הוא מבחזץ. וזהו הכוונה. מרי
דברי בו זכור אוזכרו עוד. כי יש לו לזכור
תמיד שלא התחיל עדיין. ויש לו עוד מהלך
רב להלך. וזהו בחי' עו"ד דייקא. עוד יש
לו עליו כל עבודה להתחיל וזה שאמר
ויצא יעקב מבאר שבע. היינו שמדבק עצמו
בשבע ספירין עילאן. ואעפ"כ וילך חרנה
שהוא נתמלא על עצמו חרון אף ומלמד
על עצמו חובה. עד. ויפגע במקום וילך שם.
כי אין זוכה להתדבקות עילאה. עד שבא
בבחי' דורמיט"א חכמה. [ובינה] דינין מתערין
מנה וכו'. וזהו וילך שם. סוד הדורמיט"א. וגמר
אומר. כי בא השמש ויקח מאבני המקום.
בסוד בונה בתים. כנזכר בספר יצירה.
היינו. אותיות. והתיבות. וישם מראשותיו.
להכניס לשרשן. שורש העליון. להמשיך
משם שפע ברכה והצלחה ממקור הברכה:

דברי מרמות יחשובון בשביל רגע אחת
יחשובון מרמות:

אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו. כי
ידוע אודייתא בלא דחו"ך לא
פרחת לעילא. וזהו שאמר אשרי מי שבא
לכאן היינו לעולם הנצחי ותלמודו בידו.
כי פרחת לעילא. אשרי לו:

התקן עצמך ללמוד תורה שאינה ירושה
לך. (אבות פ"ב מ"ב). וקשה הלא
כתיב לא ימוש מפך ומפי זרעך וגו'. א"כ
הוא התורה בירושה. רק הפי' הוא כך.
שילמוד תורה כזאת שאינה באה לו
בירושה. היינו שכל איש ישראל צריך
לחדש בעצמו בתורה בכל יום:

ומכל גלוליתם אטור אתכם. גלוליתם
היינו כמו בגלל הדבר הזה היינו
הכוונה שאדם מכין בעבודתו ית' בשביל
איוה פני' ח"ו לכבוד עצמו. וכדומה אף
מזה אטור אתכם:

ויאמר ד' סלחתי כדברך. (פ' שלח).
כמו שאתה מבקש אותי. כן אני
סולח לך. וזהו כדברך:

ואתה עיף ויגע וגו'. ר"ל שאין לך
זריזות לתורה ולעבודה. רק תמיד
אתה עיף סימן הוא. שלא ירא אלקים אתה.
הסתכל בשלשה דברים ואין אתה בא
לידי עבירה (אבות פ"ב מ"א).
ובזה תצא מהגשמיות שלך. וזהו לך לך.
לשורשך שבאת. ובזה תלך. מארצך
מהגשמיות שך:

על שתי לחם יבצעו תמימים. היינו לחם
סתם. וגם תאות המשגל נקרא לחם.
ע"ד כי אם הלחם אשר הוא אוכל. על
ארו שתי לחם יבצעו תמימים. אפילו
תמימים נתפסים ונשברים. יבצעו. לשון
שבירה:

פ"א אמר לחתן קורם חפתו ישיש עליך
אלהיך כמשוש חתן על כלה. היינו
כשתשיש שמחת חתן. על הכלה. ישיש

בוצינא דנהורא

היינו לגבי עצמו יכול הצדיק לשמוח אבל לשמח אחרים עמו צריכים לראות השמחה והטובה בעיניהם. ואז יכולים ג"כ לשמוח בשמחת הצדיק. והוא אודך ד' אלקי' בכל לבבי. היינו אף שאני בעצמי אודך גם על מדת הדין ח"ו אבל אני חפץ לכבד את שמך לעול"ם. היינו לפני העולם. וזה בלתי באפשרי רק כשאתה מתנהג עמי במדת הרחמים:

כי יפלא ממך דבר למשפט וגו' וקמת ועלית אל המקום וגו' (פ' שופטים). ע"ד מאמר התנא. אין לך דבר שאין לו מקום. כי באוריינתא ברא קוב"ה עלמא. ובאוריינתא יתנהג עלמא. וכמו שהעולם נחלק לגבולין וילתחומין, כן כ"ב אותיות התורה הקדושה נחלקה לפרשיות. ויש פרשה גדולה וקטנה. והנה כל דבר ודבר מן התורה שייך למקום בפני עצמו. ויש לו מקומו המיוחד לו. לכך הוא באפשרי שכאשר יבא אדם לאיזה מקום, נגלו לו איזה טעמי התורה. מה שהיה נעלם ממנו. מחמת שזה הדבר מן התורה, שייך למקום הזה. וזהו ענין אין לך דבר שאין לו מקום. וזהו כוונת הכתוב. כי יפלא ממך דבר. שנתקשה לך איזה דבר בהתורה, ואינך יודע באיזה מקום תמצאנו. הנה העצה, וקמת ועלית אל המקום המיוחד, שהוא ירושלים. וידוע שהיא נקידת הארץ כולה. בוודאי שם כלול כל התורה:

רזא דשבתא. איהו שבת דאתאחדת ברוז דאחד. על פי מה דאיתא במדרש. שאונקלוס השלים הא' שחיסר מן אחד שבק"ש שפי' ה' חר. עם א' של שבתא. שהוסיף א' יותר מן לטון הקודש להשלים חסרון התיבה והוא רזא דשבתא איהי שבת. דאתאחדת ברוז דאחד. היינו להשלים תיבת אחד. שלא יהיה חסר א':

מעין עוה"ב. יום שבת מנוחה. שבת הוא גדול מעוה"ב. כי שבת הוא המעיין שממנו ניקח עוה"ב.

ויאמר ד' אל משה לך אל העם וגו'. והגבלת את העם כל הנוגע בהר מות יומת וגו'. ויאמר ד' אל משה רד העד בעם פן יהרסו וגו'. ויאמר משה אל ד' לא יוכל העם לעלות. כי אתה העדותה בנו לאמר הגבל את ההר וגו'. ויאמר ד' לך רד ועלית וגו' (פ' יתרו). והקשה ז"ל למה אמר הקב"ה פעם שנית לך רד הא כבר אמר לו. רד העד בעם. ותירץ כי מרע"ה שהי' במעלה גדולה ורמת. וגודל השגתו באלקים חיים. הי' חזק מאוד במצותיו לקיימם. ולא הבין האין יכולים לעבור את פי ד' חלילה. לכך כשאמר לו השי"ת רד העד בעם. היה תמה מאד. ואמר להקב"ה למה לי עוד לירד להעיד בעם. הא לא יכול העם לעלות מפני שכבר העדותה בנו וכו'. והאיך באפשרי הוא לעבור חלילה על דבריו ומצותיו. והשיב לו הקב"ה לך רד פי' רד נא ממדרגתך. הנעלה והשגבה ותראה שבקל יכולים לעבור גם את פי ד'. ולכן ישראל. שהם למטה במדרגה. יכולים לעבור את פי ד' וצריך אתה לירד ולהעיד בעם. לידום שנית לבל יעלו בהר. [וזה דכתיב בפעם שנית הלשון. ל"ך רד. שהוא לשון ירדת המדרגה. כמו לך רד כי שחת עמך]:

ועוד מעט ואין רשע וגו'. פי' אף אם איש הישראלי סד ח"ו מדרך הטוב, ועושה דשע, מכל מקום אינו מרשיע מכל וכל. עד שלא יסאר בו מה מהטיב. אלא נשאר בו עו"ד מעט שאינו רשע. והתבוננא על מקומו ואיננו. פי' תן דעתך, להתבונן על מקום אותו המועט שאינו דשע, ותראה שאיננו רשע. וזה שאמר דהמע"ה, אשידה לד' בחיי אומרה קאלהי בעודי. הגני מחזק ומאמץ את לבבי להודות ולזמר לד' בכח זה העו"ד:

פ"א פי' הפסוק. אודך ה' אלקי בכל לבבי ואכבדה וגו' (תהלים פו) היינו אף שחייב אדם לקבל את הרעה בשמחה, כמו הטובה.

בוצינא דנהורא

נפלאותיו וגבורותיו לעיני כל, לא היה
הבחירה בשום אדם, אלא הכל היו יורעים
שהוא מראה נפלאות. אבל הוא ברצון השי"ת
שיהיה לכל אחד הבחנה לבחון בשכלו.
שמה' היתה זאת לכך אינו מראה גבורותיו
לעיני כל אך להביש כל דבר בדרך הטבע,
והמבין יבחון. ונתן כח בעשבים שירפאו את
החלאים. וזהו בורא רפואות. ולמה ברא
את הרפואות, הלא במאמרו יבול לרפאות
אלא נוד"א תהלות ע"י שירא שתהלותיו
יהיה בפי הבריות, שהוא אדון הנפלאות,
פי' שכל אחד יראה נפלאותיו בחוש. לפיכך
ברא רפואות כדי להביש כל דבר בדרך
הטבע. ויהיה לכל אחד הבחנה:

ורפא ירפא. בגמרא מכאן שניתן רשות
לרפוא לרפאות. (גמרא) והקשה
אמאי לא נקט הגמרא מכאן שניתן רשות
לחולה להתרפאות. ואמר כי יתורץ עם זה
עוד קושיא אחת גדולה. מה זה כשנופל
אדם למשכב בחולי מה, אזי תיכף נותנים
לו סמים מרים לרפואה. והא ממ"נ קשה.
אם נגזר עליו למיתה ח"ו, מה יועיל לו
הרפואה ואם לאו מה צריך לרפואה. אך
הענין הוא, כי נודע אשר מחטא הקודם,
נפלו הרבה ניצוצין בין הקליפות, ונתגלגלו
בדומם, צומח, חי, ומדבר. והנה החי יש לו
עליה. אם מקיימין מצות התלויים בו. היינו
בשחיטה. ויהנה ממנו ישראל בברכה בכוונה.
יתעלו הניצוצין למקורן. גם הדומם, יש לו
עליה. ע"י שמקיימין מצות התלויים באדמה.
וגם בצומח הראוי לאכילה. אם יאכל ישראל
בברכה ובכוונה יש לו עליה. אבל אותן
נ"ק שנתפורו בין הסמים המרים, האין
יהיה להם עליה ותיקון. אך השי"ת, אשר
כוונתו לבד ידח ממנו נדח, יסבב להזמין
אל החולה שנחלה מחמת גרעון מעשיו. כל
הסמין עם הנ"ק השייכים לשורש נשמתו,
ומעלה אותם מצומח, לבחי' חי מדבר אוי
נתרפא. ובוה מתורץ הכל. כי לפי"ו החולה
בעצמו הוא הרפוא. שמתקן את הניצוצ' הקי:

אזכרה אלהים ואהמיה בראותי כל עיר
על תלה בנויה וכי ע"ר הוא
לשון התעוררות. היינו כל מיני התעוררות
על תלה בנויה ועיר האלהים, היינו
התעוררות ל"י משופלת וכי.

ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה
וקללה. בלומד אנכי, את עצמי, אני
נותן בידכם. ע"ד אנא נפשי כתבית ייבי"ת.
ובזה תלוי בידכם הברכה. וגר'. כי צדיק
מושל וכי' גם כי כגונא דאינון לתתא וגר'.
אם בנהירו דאנפין וכי'. כמו שמבואר
בזה"ק פ' תצוה וגמר אומר את הברכה
אשר תשמעון. פי'. בשעה שתעשו המצוה.
או תרגישו ותשמעון ותבחינו בהרגש רב.
שיש בכל מצוה ומצוה בחי' ד' אלקים.
כי בכל מצוה נכלל בו חיות וקיום כל
העולמות בסוד עוטה אור כשלמה:

כפה פרשה לעני וגו'. לא תירא לביתה
משלג כי כל ביתה לבוש שנים אל
תקרא שנים אלא שנים (מדרש משלי).
ולכאורה היא פליאה. ותירץ דהא ידוע
דמצות צדקה היא גדולה מאוד מאוד. ומצלת
ומגינה מכל הצרות ופודעניות. לזאת כל
מקום שנזכר מצות צדקה בתורה, הוא נכפל
שני פעמים. דהיינו עשר תעשר. נתון תתן.
וכדומה. מחמת שהמצוה גדולה היא מאוד.
והיצה"ר מתחזק עליו. ע"כ צריך הכתוב
לכופלו לחזק הענין. וזהו כוונת המדרש
לא תירא לביתה משלג היינו לשון קרירות
מה שמקרר אותך היצה"ר מהמצוה הזאת
כי כל ביתה לבוש שנים. היינו כל מה
שצוה התורה על צדקה הוא כפול:

פ"א נסע לק' טאלטשין דרך בראהליב.
והיה עמו רפואות מן גאדריא דאקטור,
בשביל בתו מ' רייזיל. והניח המשרת את
הרפואות על החלון באכסניא שלו. והוא
הלך על פני הבית. וראה שהרפואות עומדי'
על החלון. אמר אם היה ברצון השי"ת
שיהיה רפואה לבתי מ' רייזיל, לא היתה
צדיכה לרפואות. אלא אם היה הקב"ה מראה

בוצינא דנהורא

והוא אמר ע"ז, שזה מדרגה גדולה. והוא לאדם גדול במעלה. אבל לאדם הבינוני. הוא מקודם לראות שבכל הדברים הגשמים והגופנים יש בו חיות קדושה. והכוונה, תהא רצויה לשם ה' לבד. ולשבר היצוה"י. ולהפשיט א"ע מכל התאוות, שהיא משכא דחויא כנודע. וזה שאמר דהמע"ה כל אוכל תתעב בפשם. פי' כל האוכל בעצמו יהיה מתועב בעיניו, ויאכל בע"כ להחיות נפשו. ויגיעו עד שערי מות. פי' בחי' מות, מסירת נפש. וזהו כוונת רש"י. פי' ויקרא. יכול להפסקה היתה קריאה. פי' קריאה לשון חיבה כפירש"י יכול מי שמתענה הפסקות, הוא ג"כ חביב לפני הקב"ה. ת"ל ויאמר. לשון תאמרת שפי' המשכה כלומר לאמירה היתה קריאה. מי שממשיך כל הדברים הגשמים לשורשן הוא חביב לפני הקב"ה. ומה היו הפסקות משמשות. פי' באיזה ענין שייד הפסקה. להפסיק בין ענין לענין. ר"ל כשיבא לאדם איזה תאוה להפסיק ממנה. ובין פרשה לפרשה. להפריש בין דבר תענוג עוה"ז, לדבר קדושה. ואמר ע"ז חרב הק' מו"ה משה מסיוראן וצלה"ה, אני אומר, שזה ג"כ מדרגה גדולה וגבוהה לכתחלה לעלות בה. רק שיש מדרגות נמוכות לעלות מתחלה עליהם. ואח"כ ימשוך א"ע לאותה מדרגה הגבוהה. היינו, מתחלה, יראה האדם לשבר את רוחו הגבוהה, וימשוך את נפשו למדת ענוה להיות שפל בעיניו מאד. כאמר המשנה מאוד מאוד היא שפל רוח. ואעפ"י שבכל המדות צריך להיות ממוצע בנקודה האמצעית. אבל בגסית הרוח צריך לילך בקצה האחרון. שהיא מדה מגונה מאוד כנודע. וזהו ג"כ כוונת המשנה, מצות ערבה כיצד. מקום היה למטה מירושלים. ונקרא מוצא משם היו מוציאים ערבה. ערב"ה. לשון ערב, לשון מתיקות. וירושלים היא הלב: שהלב הוא יסוד לאדם. כירושלים, שהיא יסוד לכל העולם. וכך אומרת המשנה

ויצעקו אל ה' בצר להם (תהלים קז). והקשה, מה היה כוונת דהמע"ה שעשה מומד מזה. הא בגמרא איתא סתם. ארבעה צריכים להודות, וכל אחד כשאירע לו איזה נס יומר להקב"ה כמו שירצה. ותירץ, דזה ידוע, מאמר הגמרא, אין יסורין בלא עון. והיסורים באים על אדם למרק עונותיו. וזה ג"כ ידוע, דמי שחטא ועבר עבירה, הוא גותן כח בסט"א ר"ל. ופוגם בהשכינה חלידה. ואיתא בגמרא המתפלל על חבירו הוא נענה תחלה. ע"כ צריך אדם העיקר להתפלל על כבוד השכינה כל הבקשות שלו. וזהו כוונת דהמע"ה שאמר ויצעקו אל ה' בצר להם. פי' כשיבא לאדם יסורים, מסתמא פגם באיזה עון, ע"כ צריך לצעוק אל ה'. היינו על פגם השכינה. וממצוקותיהם יצילם. וממילא יצילם מצרותיהם. וזהו ג"כ כוונת הכתוב ותתפלל חנה על ה' וגו'. אחר חפני ופנחס היו כהנים לה' וקשה מה ענין חפני ופנחס אל חנה. ועוד, מה על ה'. אך זה בעצמו, הכוונה כאן. כיון שחנה ראתה שהם אינם הגונים, ואינם נוהגין במדות ישרות ופוגמים השכינה. והיה לה צער על פגם השכינה ותתפלל על ה' פי' התפלה שהתפללה על בן, לא היה לטובתה, רק לטובת השכינה. שיחן לה השי"ת בן הגון שיתקן כל זה: כל אוכל תתעב נפשם (תהלים קז). ואמר שפ"א שאלו הבעש"ט, מהו עיקר העבודה. היא אנו יודעים. ואבותינו ספרו לנו, שבימים הקדמונים היו אנשי מעשה, מתעניין משבת לשבת. ואתם בטלתם את הדבר הזה שאמרתם שכל אדם שהוא מתענה, עתיד ליתן את הדין שנקרא חוטא. שמענה את נפשו. ע"כ הגידו נא לנו, מה עיקר העבודה. והשיב להם הבעש"ט. אני באתי לעולם הזה להראות דרך אחר. שיראה אדם דהמשיך על עצמו שלשה דברים הללו: היינו אהבת ה', ואהבת ישראל. ואהבת התורה. ואין צריך לעשות סגופים.

בוצינא דנהורא

אדם הראשון. ה' נכלל מכל הנשמות עד סוף כל הדורות. והוא שורש כל הנשמות. וכיון שחטא פגם בכל אבריו וגידיו. ומזמן חטא צריך כל אדם לתנהיר את עצמו. בעבודת הבורא ב"ה ולידע מוצא שורש נפשו הכלול באדם הראשון באיזה אבר ה' נכלל נפשו. וצריך לתקנו. וכל עבודת הצדיקים. לתקן חטא אדם הראשון בסוד שורש נשמתו. והוא שאמר שמואל לרבי לדידי חזי לי. אני רואה א"ע „ספרא“. לשון ספיר ויהלום. היינו להנהיר את עצמי באדם הראשון. לתקן שורש נשמתי מהחטא. ששמואל ירחינאה. חכם יתקרי רבי לא יתקרי:

ב"מל מתתי בן יוחנן כ"ג חשמונאי. והקשה. למה תקנו להזכיר בחנוכה. את יוחנן כהן גדול. הא בני חשמונאי היו כולם צדיקים ויוחנן שמש בכהונה גדולה פ' שנים. ולבסוף נעשה צדוקי. ותרץ כשאדם עובר עבירה. ורוצה לשוב בתשובה. אין לו תשובה כי אם באותה מעשה. ובמה נעשה יוחנן צדוקי. שדרש כי בענן אראה על הכפורת כמדרש הצדוקים. להביא אש מבחוץ התיקון של יוחנן ה' בימי חשמונאי. שעל ידם נעשה נס חנוכה והוא פ' מאמר הגמרא. הניח חנוני את נרו מבחוץ. הייב. חנוני הוא אותיות יוחנן. ומרמו הגמרא. שיחנן חטא במה שהניח נרו מבחוץ. היינו שנתן אש על הקטורת מבחוץ. והוא חנוני חייב. ר"י פוטר. בנר חנוכה. פ' ר"י אומר שהתיקון של יוחנן ה' בנר חנוכה על ידי נר חנוכה פטר את עצמו מן הדין:

חנן בידם מעבדים (בסדר הששענות) פ' כי בחודש תשרי עובדים ישראל את הבורא ב"ה בהקומה שלימה. בר"ה עובדים אותו במוח. ולכך נקרא ר"ה יום הזכרון על כי שעובדים אותו במוח. וביה"כ מענים את הגוף בתענית. ובסוכות בידים בלקיחת אתרוג ולובב. ובשמיני עצרת וש"ת

מצות ערבה כיצד. הא"ך יכול אדם לטעום מתיקות במצוה ובעבירת הש"ת. מקום היה למטה מירושלים. פ' הלב יהיה תמיד למטה שיחיה תמיד שפלות בקרב לבו. ויהי לב נשבר בתוכו. ונקרא מוצא. פירוש הלב נקרא מוצא. ומסני מה נקראת מוצא. שממנה היו מוציאין מורביות ערבה. מהלב יוצא הרבה מתיקות לעבודה. שהלב היא עיקר כנודע:

מ' לא ייראך וגו'. (תהלים ד') אמר למה לא כתב מ' לא יאהבך מלך הגוים ואמר כי שורש אהבה נמשך מהש"ת. עזרה"כ ואהבת עולם אהבתך. נמצא מחמת שהש"ת אוהב את ישראל. נקשרה אהבה בלבבם. ובעבור זה המה אותבים להש"ת. וכמאמר הכתוב. כמים הפנים אל פנים וכו' ואמר הרב הק' בזה"ל. הקב"ה אוהב אותי ואני אוהב להש"ת. אני אוהב להש"ת. והש"ת אוהב אותי. כך אמר כמה פעמים אבל [אז"ה רק] יראת העונש יש להם. לפיכך כתיב מ' לא ייראך מלך הגוים. שהמה [רק] יראים מהש"ת:

שיר המעלות אשרי כל ירא ד' וגו'. (תהלים קל"ח) והולך ומונה המעלות. של ירא ד'. וסיים הנה כי כן יבורך גבר פ' אם כך גדלה מעלות של ירא ד'. יבורך גבר כאשר רוצה לברך את איש. יבורך בברכת ירא ד'. שהי' ירא שמים:

נרננה בישועתך. (תהלים כ') שאמרו חז"ל על פ' ושם ה"א את שבותך. והשיב. לא נאמר אלא ושב. מלמד שהקב"ה עם ישראל בגלות. וז"ש לך הישועה כשהוא על עמך ברכתך סלה. [ר"ל כשיש לעם ישראל ברכות זהו הישועה לה'] וז"ש נרננה בישועתך:

שמואל ירחינאה. אסייה דרבי. הוה קא מצטער רבי למסמכי. א"ל לדידי חזי לי. ספרא דאדם הראשון. וכו'. שמואל ירחינאה חכם יתקרי. רבי לא יתקרי. (ב"מ פ"ה ע"ב) ופ' המאמר הזה ע"ד הרמז. כי

בוצינא דנהורא

פ"א באה לפניו אשה אחת. בקול בכי ובקשה. על בתה שמקשה לילה. והתחיל לקללה בקללות נמרצות. אשר נמס לבב השומע. והי' לתמיה בעיני העומדים. ואמר להם. מה אתם מתמיהים. תדעו שקללות היוצאים מפיו. ברכות הם. ולקח את ספר הזוהר. והראה להם בפי' וישב. וז"ל ת"ח אית דוגזא. ואית דוגזא אית דוגזא דאיהו מברכא מעילא ומתתא. ואקרי ברוך. ולאת הנפש אשר עשו בחר"ן. פי' שתקנו בחרון אף שלהם:

ואנכי תולעת ולא איש. ע"ד הלצה. כי יש בני אדם. כשאוכלים פרי. ויש חשש. אולי יש בתוכו איזה תולעת. אזי תיכף זורק את הפרי. כדי שלא יכשל באיסור אכילת תולעים. אבל אם יכעס על איזה איש. מיד רודף אותו בכל מיני רדיפות. בגוף ונפש. וממש בולע אורו. והוא שאמר דהע"ה. ואנכי תולעת. ולא איש. הלא אתה נזהר מלבלוע תולעת. ועכ"פ תחזיק אותי לתולעת. ומחמת זה אנצל מפיד:

פ"א אמר. אך טוב לישראל. א"ך. מועט הוא. היינו שיהי' הטוב ממועט משום תערוכות רע. רק שיהי' כולו טוב. ואי מפני מדת הדין שלא יעכב. אמר אלהים לברי לבב. המדה"ד יהי' אך עם ברי לבב. עמי. ועם אחי אפרים. עמנו לבד יתנהג המדת הדין. ולא עם כלל ישראל:

פ"א פי' מאמר הגמרא תקיעת שופר חכמה. ואינה מלאכה. היינו העיקר היא החכמה היינו הכוונה שבה אבל לתקוע בעלמא. אינה מלאכה כלל:

עשר תעשר. ודרשו חז"ל עשר בשביל שתתעשר. ורמז דן באורייתא. בפי' שמעשר מועיל לעשירות. דכתיב. כ"ף אחת עשרה זהב מלאה. פי' יד שנוטלת אחת מעשרה דהיינו מעשר. אותה היד מלאה זהב:

ברקידה. שמרקדין ברגלים בשמחת התורה וזהו חנון בידם מעבידים. פי' בסוכות עושים את החינון בידים. והי' דרכו של הרב ז"ל לומר בכל שנה בנוסח ההושענות. חינון בידם וכו' ולא חנון:

טל תן לרצות ארצך. (בפיוט של פסח) פי' יהי' במילוי אלפין שהוא בגימ' טל. [ר"ל הש"י] תן רצון בלבבנו לעשות רצונך. ארצך לשון רצון. [כי בקיץ הוא תגבורת התאוה למרוד חלילה בהקב"ה לכך אנו מבקשים בקשה זו בהתחלת הקיץ]: וז"ל שעמדה לאבותינו ולנו. שלא אחד בלבד עמד עלינו לכלותנו. (בהגדה של פסח). פי' זאת עמד לאבותינו ולנו מיד הקמים עלינו. שלא האחד. עמד עלינו לכלותנו היינו שלא הי' בזה הסכמת וגזירת השי"ת כי הולא הי' אז גם רצונו ית' יכזותנו אז אבדנו. כלנו אבדנו חלילה: **פוסעים** בו פסיעה קטנה. (ומירות לשבת) ר"ל הגם שפוסעים בשבת רק פסיעה קטנה בקדושתה. היינו סועדים בו יברך שלש פעמים. ואעפ"י שהוא מדרגה קטנה אעפ"י. צדקתם תצהיר וכו':

פ"א בריל ש"ק ה"ך על פני הבית. ואמר שיום עליכם. ורבון העולמים כדרכו. וכאשר בא דאיו התיבות מודה אני לפניך ד' אלקי וכו'. על כל החסד אשר עשית עמדי ואשר אתה עתיד לעשות עמי. עמד ושתק למעט וזאל לעצמו כמה לי להודות יך. על חסד העתיד. רק כבוא החסד אז אודה יך. ותיכף השיב לעצמו בזה הלשון. אולי תעשה עמדי חסד. ויא' אהי' או בבחי' זו להודות לך כדאוי. לך אני צריך יהודות לך עכשיו. ומיד געה בבכיה. והרב הק' ר' משה מסיוראן. עמד אז בקרן זוית ושמע שאיתו. ותשובתו וגם בכייתו. שאל אותו אחי"כ הלא שאלתכם ותשובתכם הי' טוב. ומדוע בכיתם. אמר לו. בכיתי מדוע לא אהי' אז בבחי' הראוי. ע"ז בכיתי:

בוצינא דנהורא

תחשבו שהדחקות נלקח מחמת טובתכם. והצלחתם מחמת דעתם. כי כבר רמז המשורר יראו את ד'. קדושינו. כי אין מחסור ליראיו. אין המחסור בא מחמת היראה מד'. והא ראיא שאנו רואים כפירים רשו ורעבו ודורשי ד' לא יחסרו כל טוב לואת תהיו יראים מד' :

פ"א ישב בשלחן ולפניו כמה צדיקים. ופתח לחרף ולבוזת את הצדיקים. שכבר נסתלקו עוד ממאה שנים. ויתמהו כל השומעים. ואח"כ שאלו אותו מקורביו על אודותיו. אמר להם מה אתם אין מתמיהים על אנשי כה"ג. שבקשו למנות את שלמה. ועוד אחרים עמו. שאין להם חלק בעוה"ב. עד שיצא בת קול ואמרו אין משגיחים בב"ק זכו. מי הכריחם לדבר הזה. אם אתם מבינים את זה יכולים אתם להבין גם את זה :

ארומך ד' כי דליתני. דליתני יש לו ב' פירושים. א' לשון דל. הב' לשון רוממות. ע"ד דלה דלה. פ' הדלות שהשפלת אותי הוא לי הרוממות. ע"ד את אשר יאהב ד' יוכיח. ע"ז אשבח אותך : **וסיב** ובלה בה ומינה לא תזוע שאין לך מדה טובה הימנה. היינו אעפ"י שסבית ובלית ימין בהתורה. עדיין לא זזת ממנה מא מה ולא נגעת בה. והא ראי' דהא לא למדת ממנה שום מרה טובה : **בברכת** אשר קידש ידיד מבטן זכו' חתם באות ברית קודש ע"כ בשכר זאת אל חי חלקנו. פירושו בשכר שאנו נמולים הוי אל חי חלקנו :

כלגון אנו דשכיח לן בכל יומא בשרא וחמרא. במאי נשניין בשבתא. פ' אנו דמתענגין בכל יומא. במאי נתרץ אותו ליום הדין. והתירוץ הוא. בשבתא. היינו עם השבת נתרץ אותו. כי בשבת מצוה לענגו בבשרא וחמרא. וידוע ששינוי חושת וכו' ולכן צריכים להתענג גם בחול בבשרא וחמרא. שלא יהי' שינוי חושת בשבת. ויהי'

אמר שיש אנשים שכאשר שותים משקה. אזי וועדין זיי פרום, ע"ז נאמר ואלהי מסכה לא תעשו לכם :

יראו את ד'. קדושינו. פ' הקדושים היינו הצדיקים ג"כ תהיו יראים מד' :

כאשר נתקבל הרב הק' ד' נחום מטשרנאביל וצלה"ה בפעם ראשון. לרב ומגיד. נתקבל בכבוד גדול. וכאשר שמע רבי ד' ברוך נ"ע. מהכבוד הגדול שעשו לו. אמר אם לעוברי רצונו כך לעושי רצונו עאכ"ו. ותיכף פירש להם דבריו. לפ שהקב"ה רוצה שיהיה כבוד לצדיקים. והם בורחים מהכבוד. ועוברים רצונו. כך. לעושים רצונו. בוודאי ראוי להם עוד כבוד יותר :

ורב חסד ואמת. אם באמת, האין רב חסד. אך שהשי"ת עושה חסד חנם בכל דור ודור. ותכלית בריאת האדם. שלא יהי' נשמתו נזון מנהמא דכסופא. וזהו זלך ד' התחד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו שהשי"ת חפץ שלא יהי' חסד חנם. רק לפי מעשיו הטובים. וזהו רב חסד. שרוצה להטיב לברואיו שיהי' באמת. ולא חסד חנם : **אולי** לא תלך האשה אחרי. (ע"ד צחות). פרש"י אלי כתיב בת הי' לו לאליעזר. זה' מחור וכו'. אמר לי' אברהם אתה ארור והוא ברוך ואין ארור מדבק בברוך. ולכאורה קשה איפכא הוה לי' למימר. ואין ברוך מדבק בארור. רק שרש"י מרמו בלשונו הצח. ענין אחד. כשהצדיק רוצה לשדך א"ע בעשיר. מאן דהוא. כשרואה העשיר שהצדיק רוצה לשדך עמו. תיכף מתייחס מול הצדיק. והוא אינו רוצה לשדך עם הצדיק. וזהו כוונת רש"י. אין ארור מדבק בברוך. פ' שארור אינו רוצה :

פ"א באו לפניו מקורביו אנשי מעלה. והתנצלו לפניו. למה חייהם תמיד בדוחק ובמצוק. ואנשים שכבר כפרו בד' הצלחתם נשגבה מאוד. אמר להם. שאל

בוצינא דנהורא

רב השלום שאין השלום כמוהו. בניך.
הניתן ביד בניך ודו"ק:

ופסח ד' על הפתח ולהבין את זאת עפ"י
מאמר חז"ל שהקב"ה מבקש מאתנו
ישראל פתחו לי כחורו שר מחט וכו'. כלומר
שיהיה מעט איתערותא דלתתא. ובשביל
זה ה' בריאת האדם. אבל במצרים שראה
הקב"ה את ישראל בעומק הקליפה. הוא
ברחמיו והסדיו הגדולים לא המתין על
איתערותא דלתתא. רק בחסדו הגדול פסח
ד' על הפתח הנ"ל. כ"א הקב"ה בכבודו
ובעצמו גאל את אבותינו כן יגאל אותנו
גאולת עולם ב"ב א"ס:

ואלה מוסיף על הראשונים לקוטים
יקרים ונחמדים שיצאו מפי קדוש ד'
רבי ד' ברוך נ"ע.

מה טובו אוהליך יעקב. פרש"י ראה
פתחיהן שאינם מכוונים זה מול זה
ע"כ. פי' לפירושו עפ"י דאיתא פתחו לי פתח
כפתחו של מחט ואני אפתח לכם כפתחו
של אולם. וזה כוונת רש"י אין פתחיהן
מכוונים. פי' פתח דישדאל ופתחו דקוב"ה
אינם מכוונים. שהקב"ה פותח להם פתח
יותר גדולה ממה שהם פותחים. ע"כ לא
הי' יכול בלעם להרע להם. כי ראה שאם
יעשו תשובה מועטת כל דהו. הקב"ה ישפיע
להם כל טוב:

תהלים

ברוך שרעפי בקרבי וגו' פי' ברבות
המחשבות מהצרות העוזרים עלי.
תנחומיך ישעשעו נפשי כשאני מזכיר את
עצמי שאתה תתנהג כך. מלשון תנחם.
ויהי' לי הצרות לשעשועים:

תהלים

כל אשר חפץ ד' עשה בשמים ובארץ.
פי' מי שלבו חפץ בד' ודבק באהבתו
ית' יש בכחו וממשלתו לעשות. הן בשמים
והן בארץ:

עונג שים. וגם מרומז בו שע"י השבת
מעלין המזון של כל ימי השבוע כידוע:
שינה לרשעים הנאה להם. והנאה לעולם.
אמר והי' הנאה שיהיה שינתו שינת
עולם שלא יעמדו עוד.

משליך קרחו כפיתם זהו שאומרים
העולם ציפ דריטן פראסט דארף
אפ שי'אגין. והוא כפי תם [אולי הכוונה
כמו שור תם שהוא תם עד פעם ג']:
חד גדיא (בדרך צחות) חד גדיא. דובין
אבא בתרי זוזי חד גדיא. פי' מגיד
אחד או חד גדיא מגיד מחודד דובין אבא
בתרי זוזי. הדורשים ברבים ומוכרים את
אבינו שבשמים. בתרי זוזי והסימן הוא
חד גדיא חד גדיא. היינו בכל מקום
הדורשים. אומרים דבר אחד.

איתא במדרש כשהחכם יושב ודורש
הקב"ה מוחל לעונותיהם של
ישראל. כי המוכחים שאינם הגונים נעשו
מעונותיהם של ישראל. מכל עבירה נעשה
מוכית אחד עד"ה תיסרך רעתך. אבל בשעה
שהחכם יושב ודורש. הקב"ה מוחל
לעונותיהם של ישראל. צריכים המוכחים
למחול ולילך מן הבית שלא ישמעו
דרשת החכם. לפי שהמה נקראים עונותיהם
של ישראל:

וכל בניך לימודי ד'. שכל ישראל לומדים
להשי'ת כמאמר נצחוני בני. ויש
לו שעשועים מזה ועוד למודי ד' לשון מדה
כמו שהוא מודד השי'ת בלבו כן מודדים
יו לעשות רצונו. רצון יראיו יעשה. וכפי
שהוא מכניס אמונתו יתברך בלב. והנה
הקב"ה ממלא כל עלמין ואסתר כל עלמין.
ובתוך כל עלמין. ואינו מוגבל כי הוא
מגביל כל דבר. חכים ולא בחכמה ידיעא
מבין ולא בבניה ידיעא. וכש"כ שאר מדות
גדולה גבורה כ"א באמונה מגבילין אותו.
ואמונתך סביבותיך. שבאמונה חזקה מגבילין
אותו לעשות רצון יראיו. ורב שלום בניך.

בוצינא דנהורא

במאמרי התורה ברמז קצת. ובנגיעה מועטת. משום שנאמר ורוח אלקים מרחפת על פני המים אין מים אלא תורה. ועל מרחפת אמרו חז"ל נוגע ואינו נוגע:

אנא ד' הושיעה נא. היינו שתושיע לנו שנוכל לבקש את את ד'. אנא לשון בקשה:

קול ענות אנכי שומע. פי' אני שומע קול שמענים את אנכי וכו':

הדרך עלך מסכת כתובות. וסיום המסכתא עתידין אלני סרק שיטענו פירות. סר"ק בגימ' ש"ס. פי' אף מי שלומד ש"ס שלא לשמה שהוא מכונה בשם אילן סרק. עתיד למעון טענה שיתנו לו פירות עבור הלימוד הזה. ומשיבינו לו הדרך עלך מסכתא כתובות. פי' לך וראה מה שכתוב בתחילת המס' בתולה נשאת ליום הרביעי. היינו התורה המכונה בשם בתולה ואיש לא ירעה. כלומר התורה המכונה בשם בתולה. נשאת ונגבהת מלשון נשא את ראש. ליום רביעי. היינו כשלומדים בפנים הרביעי. היינו עפ"י סוד. ואז. תראה שאין מגיע לך פירות עבור הלימוד הזה:

פ"א אמר אחות לנו קטנה. היינו הדביקות יש לנו מעט מלשון אשה אל אחותה. ושדים אין לה השפעה חדשה אין לנו מה נעשה לאחותינו. ד"ל עם המעט דביקות שיש לנו. ביום שידבר בה כשנדבר אותו המעט מלבבנו. לא יהי' נשאר לנו עוד שום דביקות:

אין לנו לא מנהל ולא מחזיק בידינו. מנהל איין אראפ פיריר. מדרך לא טוב. לומר לו אל תעשה כך כי לא טוב היא. ולא מחזיק בידינו על הדרך הטוב. לומר עשה כך כי טוב הוא:

ונתתי לך מהלכים בין העומדים. כי יש אנשים שכשאוברים לפניהם דברי תורה. אינם רוצים לשמוע. באמרם שכבר כתובים ועומדים הדברים הללו בהתורה.

בכל צרתם לו צר. היינו כמו שמצייר אדם את הקב"ה בלבבו כן יצייר הקב"ה את עצמו כביכול אליו:

רצית ד' ארצך. היינו כמו שאתה רוצה אה ד'. כן הוא רוצה אותך:

הוא אלהי האלהים ר"ל כפי שאתה משער את אלהים בלבבך עדיין הוא יותר גדול. והוא אלהי. על האלהים שהשגת:

כי נר מצוה ותורה אור. אמר כי ידוע שלשלושה חדשים ניכר העובר ומתשרי עד חנוכה שהוא כשלשה חדשים ניכר העובר מנר מצוה. שמדליקין נרות של חנוכה. ומניסן עד שבועות היה ג"כ כשלשה חדשים ניכר העובר מתורה אור:

יאסף אהרן אל עמיו. כלומר מרתו וצדקתו של אהרן. יכנס ויאסף בתוך עמיו. כלומר לבל יאבד צדקתו וקדושתו מזרע ישראל:

במצרים לעיניך. פי' המצר והצער שבא עליך. הוא רק לעיניך שנדמה לעיניך שהוא רעתך. אבל באמת היא רק לטובתך:

מה שאמר יעקב אבינו ע"ה כי ירא אנכי אותו. פי' על כי עשיתי את עצמי לאותו. היינו לעשו שאמרתי אנכי עשו בכורך:

כי הוא יודע תעלומות לב. פי' הקב"ה יודע מה שנעלם מלב האדם:

פ' בשלח התיצבו וראו את ישועת ד'. היינו ע"ד קשוט עצמך במדת אמת ואמונה. וזהו פי' של התיצבו ע"ד קושטא קאי. ואז וראו את ישועות ד'. התיצבו מלשון אמת ויציב:

אתם נצבים היום כלכם לפני ד' אלקיכם ראשיכם. עד מחוטב עציץ ושואב

מימין. פי' כולכם תהיו נצבים ועומדים בעד ד' לבל תניחו לחלל כבודו ית':

אמר על מה שאומרים הצדיקים דברי תורה ומוסר. ותולים הדברים

בוצינא דנהורא

עבר אדם עבירה ושנה בה נעשה לו כהיתר. היינו אם אדם עבר עבירה. ואח"כ לומד מעט בהתמדה. נעשה בלבו צדיק וישר. כאילו לא עשה [עבירה] כלל רק עשיותיו היו בהיתר:

הוא יפתח לבנו בתורתו. פי' עם התורה. כי יש תורה דברים סתומים ונעלמים וצריכים לפותחם לנו וזהבינם: **כף** אחת עשרה זהב מלאה. עשרה היא יוד ופי' כפיפה אחת מישראל להקב"ה זהב מלאה:

שקר הון והבל היופי אשה יראת ד' היא תתהלל. היינו בעת שהשקר יתן חן וההבל יהיה ליופי. אז מי שיהי' ירא ד' יהיה ראוי להתהלל:

אמר בעד נשמתי ליכא שום סתימה ונהירין לי כל סתימא דאורייתא:

אמר על מדות ענות. אם אלף הם אני מהם ואם שנים הם. אני מהם:

אמר אם הייתי יודע שעבדתי בחיי על מילתא זוטרתא דרבנן לא הייתי חפץ בחיים:

פ"א אמר ולמהוי אנא פקידא בגו צדיקיי. רבש"ע יהי אנכי נמנה בן הצדיקים.

איך מען ניט זע איך מען עם הרב הק' ר' פנחס מאוסטרא ועם הה"ק מפולנא:

ופ"א שמעו שאמר ולהוי אנא פקידא בגו צדיקיא. חפץ אני להיות פקוד עד הצדיקים:

סתרו יושר. פי' היושר שר הקב"ה הוא נסתר מבני אדם. עצתו אמונה פעולתו אמת. פי' העצה ליה להאמין שכל פעיותיו הן באמת וצדק.

ולא אנחנו עמו כתוב לא. זקרינו לו. היינו אם אנו מחזיקים את עצמינו ילא בא. אזי לו אנחנו בואו. ואם אנו מחזיקים את עצמנו ללו בואו. אזי לא בא אנחנו:

מזה דעביד רחמנא לטב עביד. היינו כשהקב"ה עושה לטב. עביד. פי' הוא

לזה אמר שאינו כן. אלא צריך אדם. להלך בין העומדים כבר בהתורה:

הבוחר בשירי זמרה. פי' הקב"ה בוחר בשיריים שנשארו אחר הזמרה:

אמר כי ה"ג מדות שהתורה נדרשת בהם. הוא נגד ה"ג עיקרין. זהנה בה"ג מדות יש פרט וכלל. פרט הוא מי שעובד את הש"ת בענינים פרטים. היינו בתורה ותפלה. וכלל הוא מי שעובד את ד' בכל עשיותיו. היינו באכילה ושת' ושאר גופניות. ומי שכופר בכלל זה. כופר ממש באחד מה"ג עיקרין. שהוא היה הוה ויהיה שמורה שהוא הוה תמיד. ובכל הענינים יש מציאותו ועבודתו ית':

וזהו מאמר בעד מסדר ההגדה. רשע מה הוא אומר מה העבודה הזאת לכם.

היינו שהרשע שואל שאלה מה ענין עבודה שייך בלכם. היינו באכילה ושת' שהם צורך הגוף. וכופר בהכלל מה"ג מדות. ולפי שהוציא את עצמו מן הכלל. כפר בעיקר. היינו באחד מה"ג עיקרין:

פ"א בא אליו איש אחד וביקש ממנו שיתן לו סגולה לגרש רוח רעה מביתו. ואמר מאמר המשנה עין רואה ואוזן שומעת וכל מעשיך בספר נכתבים. ופי' עין רואה. מתחילה ידעו את הכל בעין הנבואה. ואחר שפסקה הנבואה היה אופן שומעת. שהיו משתמשים בבת קול. ועתה היא וכל מעשיך בספר נכתבים. נכתב הכי בס' וצוה ליתן לו גמרא בבא מציעא ועיין בפ' הבית והעליה. ואמר לו סגולה לביתו: **רצון** יראיו יעשה. היראים עושים הרצון. כפי שמעוררים הרצון בלבבם. כן יתעורר רצון העליון מקורין דרחמים:

וראו כל עמי הארץ. כי שם ד' נקרא עליך ויראו ממך. היינו שיראו מד' על ידך:

ראשי חדשים לעמך. ר"ת רחל. שהיא השראת השכינה והתחדשות המוחין יישראל.

בוצינא דנהורא

אשר לא ינוח ולא ישקוט מזנע אותו
מלעשות תשובה ואיש כזה נקרא גדח.
והש"ת אשר כוונתו לבל ידח ממנו נדח
יקבצם יחד ויקרבם אליו. וזה מאמר הכתוב
ובאו האובדים בארץ אשור. אשור לשון
נגמר כמו אשר האי הנמצא בדברי חז"ל.
כלומר מי שהוא אבד בארצות ע"י שנראה
בעיניו שנגמר הוא במעשיו וכל דרכיו
רצו"י לפני אלקים. וגם הנדחים בארץ
מצרים שצר להם על עונותיהם זנקראו
נדחים: אלו ואלו יקבצם הקב"ה ולא
יעזבם לנצח:

ה' יתן אומר המבשרות צבא רב (תהלים).
פ' כשהקב"ה נתן התורה לעמו ישראל
נתבשרו צבא מעלה היינו המלאכים שיש
רב וגדול מהם. כי ישראל עלו אז במעלה
גדולה ורמה יותר ממלאכי אלקים. והשפע
ד' עליהם רבות השפע מלכי צבאות ידודון.
לשון דד היינו כי המלאכים רצו ג"כ לינק
מהדד השפע ולא יכלו לקבל רבות השפע.
וזהו שאמר חז"ל שעל כל דיבור חזרו
ישראל לאחוריהם י"ב מילין. היינו שהיו
צריכים ישראל להשפיל א"ע ממדרגתם
הנעלה. בכדי שיוכלו המלאכים ג"כ לינק
מהשפע הנכבדה:

אמר כתיב וידי משה כבדים. ופ' בזהר
יקירין אינון וקירשין אינון. והיה
נראה לעיני העומדים שמראה על ידי.
ואח"כ אמר אוואסירע אגיתי וועלט דאס
איז. אין אלעכטיגע וועלט. אז מיא טיט
זעך ניט אריין אין איר: אין אוואסירע
פינצטירע וועלט דאס איז אז מיא טיט
זעך יוא אריין אין איר. וסיים מאמר
המשנה ולא הסריח בשר הקודש מעולם.
ופ' כי בשר הקודש לא תסריח ולא תתקלקל
מזה העולם:

כל מקדש שביעי כראוי לו. פ' לכל
אחד מישראל השביעי מקדש רק לכל
אחד כפי הראוי לו:

מתקיים. כי הצדיקים ג"כ מסכימים לזה.
ואם ח"ו להיפך אזי אינו מתקיים כי הצדיקים
מבטלים גזירתו של מקום:

חכם מה הוא אומר. פ' החכם כמו שהוא
כך הוא אומר וכן רשע מה הוא אומר וכו':
פ"א בשבת קודש ישב על השלחן וכמה
צדיקים סביביו. ואמר דרוש נוי
ואולמי. דרוש נא את הנוי מדור שלי
ותראה אם יש לפני מי לומר ד"ת. ואולמי
ע"כ צריך אני להיות אלם מתורה. ואעפ"כ
אותו ישע עשה עמי בלא תורה:

אמר בשם הרב הק' ד' מנחם מענדל
מ"מ דק"ק באר. שאבן טוב הנקרא
דימנט בכל מקום שהוא מונח הוא דימנט:
וסיים הוא זו לכל בני ישראל היה אור
במושבותם. זפ' לכל אחד מישראל יש
אור. אך החילוק הוא במושבותם אין איין
זעצינג. אחד מושיב את האור בתורה
ותפילה אחד מושיבו במאכל ובמשתה. ויש
מי שמושיבו במקום אשר אינו רוצה להביא
לפני הפה:

אמר זקני הבעש"ט אמר. זה השער לה'
צדיקים. היינו הצדיקים הם השער לד'
ואחי הה"ק מ' אפרים אמר. כתיב לפתח
חטאת רובץ. חטאת הוא היצה"ר רובץ על
פתח ושער הזה. ומפתח לבני אדם לחליק
על הצדיק ולומר שאינו צדיק. וזהו שאמר
דוד המלך ע"ת ארוממך ד' כי דלתני. לשון
דלת ושער. ושהכל היו מאמינים בו שהוא
דלת ושער לה':

ובאו האיבדים בארץ אשור והנדחים
בארץ מצרים. אמר שיש אדם
שאינו מרגיש נגעי לבבו ופשעיו. ועבור
זה לא ידאג על חטאיו כי ידמה בנפשו
שמעשיו רצונים בעיני אלקים. ואיש כזה
נקרא אובד כי לא יתן לבבו בשום פעם
לשוב לד' על כי אינו מכיר בחסרונו. ויש
ג"כ אדם שיודע פחיתת ערכו האיך נתרחק
מהש"ת ומכיר חסרונו בטוב ורוצה תמיד
לשוב לד' אך היצה"ר הבורע בקרבו תמיד

בוצינא זנהורא

ה' הוא האלקים: שלא דברו מהמופת כלל.
רק שאמרו ה' הוא האלקים :

פ"א שלח לו עשיר אחד משלוח מנות
סכום רב ולא רצה לקבל. ואמר
להשליח שנפל בדעינונו בעת קריאת המגילה.
פ"י המשנה הקורא את המגילה למפרע לא
יצא. למפרע לשון פרעון. ר"ל כדי שיתנו
לי מעות לא יצא. ושלח המעות בחזרה:
פ"א בערב יוה"כ, חלק על השלחן מיני
מתיקה וחטפו מידו. אמר תאמינו
לי שאני אוהבכם הטוב. ואם הייתי יודע
דבר טוב בעולם הייתי נתתי לכם. אך טעמו
פאר זוכט. וראו וועט איר זעהין, כי טוב
ה'. וויא סיא איז דא עפיס גוטץ, איז ה'.
מה טוב הוא אלקינו. ומה נעים הוא גורלנו.
ומה יפה הוא ירושתנו. היינו הבוב"ה:

פ"א בערב חג הפסח לאחר שריפת חמץ
אמר כל חמירא וחמיעא. ופי' לעצמו כך.
כל חמירא וחמיעא דאיכא. כל מיני חמץ
דאיכא הוא ברשותי. דחזיתיה. אם כי נדמה
לי שחזיתי את עצמי היטב. אבל באמת
ודלא חזיתי. האב מעך נאך גאר ניט ארים
גיזעהין. דבערתייה. היצה"ר אומר לי שכבר
בערתי את החמץ. אבל באמת ודלא בערתי.
עדיין לא בערתי אותו. ע"כ מבקש אני
ממך ה' ליבטל ולהוי הפקר כעפרא דארעא:

ואת"כ חזר לדבר נגד הכלל. ואמר, כל
חמירא וחמיעא דאיכא בכלל ישראל.
הוא ברשותי, איז דאס אלץ איבער מיד.
דחזיתי יש בהכלל מיני חמץ הנראים לי.
ודלא חזיתיה ויש בהם מיני חמץ שאינם
נראים לי. דבערתייה. יש מהם שבערתי.
ודלא בערתייה ויש מהם מיני חמץ שלא
בערתייה עדיין. ע"כ מבקש אני וכו' כנ"ל:

פ"א בשבת במנחה. אמר ואני תפילתי לך
ה' עת רצון: ושמעו שפי' לעצמו
כך. ואני מי אני ומה אני. תפילתי ומה
תפילתי. וגם לך ה'. נגד אל גדול כמוך.
אך עת רצון הכל תלוי בעת רצון:

בזמר יום זה מכובד מכל ימים. כי אל
יתן לכל בו דבקים בגד ללבוש לחם
חוקים כו' וכל מטעמים. פי' לכל הדבקים
בו ית' נותן להם ד' בעד בגד ללבוש וכו'
וכל מטעמים. ולא יחסר להם כלום:
כל איש ביינו יקדש. פי' כל איש יקדש
א"ע כפי יין החכמה שבקרבו:

ברוך הוא אלהינו אשר טוב גמלנו. טוב
היא התורה. גמלנו שניתנה לנו
בגימ"לין. כמאמר חז"ל בריך רחמנא דיהב
לן איריאן תרייתאי. לעם תליתאי. על יד
תליתאי, ביום תליתאי. בירחא תליתאי:

ישמחו איים רבים. איים לשון איה. היינו
שדעתיד ישמחו אותן שהיו
אימרים בכל פעם איה מקום כבודו.

רפאנו ה' וגרפא. כי בזמן התורבן אין
הטם שים שנאמר כי יד על כס
י"ה. וזהו שאנו מבקשים רפאנו ה'. תרפא
לנו את ה'. וגרפא ממילא:

הושענא נפש מבהלת. היינו מבהלת
מקרה לילה ר"ל.

דורכו בקודש היה פ"א לרומם א"ע ופ"א
להשפיל א"ע. ואמר בזה"ל רבש"ע
אתה ידעתי שבתי וקומי. ופי' אתה ידעת
מה שפ"א אני משופל ופ"א אני מרומם:

כאשר ספרו לו שהרב הק' מבראהליב
חיבר ספר מים קדושים על סדר
קדשים. אמר תמה אני מאוד האין יכולים
לעשות חיבור על כל הקדשים. הלא כשאני
אומר איהו מקומן של זבחים. היינו איה
עתה מקומן של זבחים הלא נחרב. יתהפכו
מעיי ולא אוכל לומר יותר:

איש סחו אחריו ה' הוא האלקים. דהנה
כשהראה אליהו את המופת כשירד
אש מן השמים היה מדרך העולם, לספר
בהמופת אשר עשה אליהו. אבל בכאן הביא
אליהו התגלות אלקית. שכל העולם ענו
ואמרו. אשר ה' הוא האלקים. ושכחו כל
המופתים אשר עשה וזהו. איש סחו אחריו

בוצינא דנהורא

הנ"ל מה נעשה עם הגמרא המלבין פני חבירו ברבים. מיד החזיר הרב ר"ב את כניו אליו ואמר לו מה אומר הלמדן המלבין פני חבירו ברבים מפני מה אינו מסיים את המאמר אין לו חלק לעזה"ב. היחכן כאשר ראיתי ששורה עליו דיגים. ובזה שבזיתי אותו בטלתי מעליו את הדינים. לא אפקיר את העזה"ב שלי עבור בר ישראל. מיד השיב לו שלא ידע מזה. ואמר אליו הרב ר"י הנ"ל גם לי הי' קשה הדבר אבל ידעתי שאין לשאול למחוי' ע"ז כי מסתמא יודע מה עושה:

פ"א ישב בסעודה בחמשה עשר בשבט. והי' בדיחא דעת' מאוד. וסיפר חלום אחד אשר חלם לו שישבו מסובין אצל השלחן כמה וכמה צדיקים. מהם שהיו עוד בחיים. חיותן. ומקצתם שהיו בעלמא דקשות. והרשב"י ישב בראש השלחן ואני עמדי בקצה השלחן נגד הרשב"י. והרשב"י אמר להם דברי כבושין ומוסר. ואמר להם בזה הלשון. כך עוברים לאל גדול וגורל כאשר אתם עוברים ומרוב הפחד התחזיל פני להתכרכם ועמר הרשב"י מכסאו והלך אלי לקצה השלחן והכה על כתפי בדרך חיבת. ואמר לי ברוכ"ל סערצי ניט דעך מען איך ריא ביסט איין אדם השלם:

דרכו בקורש הי' לישב בהלולא דרשב"י בל"ג בעומר בסעודה. במלבושי יו"ט והי' שמח מאוד ופ"א פתח השער מהזוהר ופתח ואמר מהתנא האלקי הרשב"י. ופי' מהתנא שלומד אותנו. האלקי. האיך לעבוד את ד'. ופי' נתן הזוהר על לבבו ואמר בזה הלשון. רשב"י איך קען דעך. אין דיא קענסט מעך:

פ"א בל"ג בעומר שאל לצדיק וגאון אחד שהי' אז במסיבה. אם יכול הוא לומר מאמר הזוהר ואמר לו הן וצוה לו לומר מאמר תוזהר. ואחר שסיים המאמר אמר לו הרב ר"ב אם אתם יכולים ללמוד בגגלה כמו בס' הזוהר. אין אתם יכולים ללמוד

בעיר שינאווי הי' מגפה ר"ל על ילדים. ובקשו את הרב שיבא לעידם. לעורר רחמים עליהם ובבואו להעיר. באה אשה אחת לפניו בבכי וצעקה על כי יצא הקצף משר העיר על בעלה להכותו בשוטים. אמר הרב בזה"ל היינו הך למה לי למיתני. ופי' כשמכים בעיר למה צדיקים עוד למות. ומאז חדל האסון:

פ"א אמר לנכדו ר' ישראליש שהי' דרכו לצעוק בתפילה. אמר לו בני התבונן נא החילוק שבין פתילה של צ"ג ובין פתילה של פשתן קוריני' קניט. שזה דולק בחשאי ובנחת. וזה צועק ומשמיע קול. ואמר לו תאמין לי שתנועה אחת של אמת אפי' באצבע קטנה שברגל די':

נכדו הרב ר' יחיאל מיכל כשהי' ילד קטן הי' משחק את עצמו במחבאים עם ילד אחר ותחביא א"ע הרב הנ"ל ושהה במחבא זמן רב בסוברו שהילד מחפשו ולא יוכל למצאו. אך בראותו ששהה ביותר יצא מהמחבא ולא מצא את הילד בבית והרגיש שלא חפשו מתחילה. ורץ לחדר זקיננו בבכי וקובלנא על הילד שלא רצה לחפשו. אז זלגו עיני הרב קלות דמעות. ואמר הקב"ה אומר ג"כ כך אני אסתיר א"ע במחבאים ואין מי מחפש אותי:

כאשר ספרו לו שאנשי בליעל באו לראותו ומלעיגים עליו. אמר בזה"ל רבש"ע לך אמר לבי. אתה יודע שלבי אומר רק לך. ולסוף בקשו פני. באו לראות פני. ולמצוא בי הסרונות. אך את פניך ד' אבקש וע איך אוואסער אפנים דיא האסט בא זע אוואסער אפנים קען איך שוין האבין בא זע: **פ"א** הי' יושב בסעודה. ומצד אחד ישב אצלו מחותנו הה"ק ר' אברהם דוב וצללה"ה. מחמעלינק. ומצד השני ישב מחותנו הה"ק ר' יוסילי מיאמפילי. ובא להבית עשיר אחר וחדרף וגידף אותו הרב ר"ב וצוה לאנשיו שידחפו אותו לחוץ. ותיכף דחפו אותו. ואמר אליו מחותנו הרב רא"ד

בוצינא דנהורא

המחכים בבנין אריאל. הביט הרב על האורח וראה אותו דואג ונאנח כדרכו בחול. בק הרב את הגנון מהזמר. וגער בו בגערה אוהבי ה' המחכים בבנין אריאל ביום השבת קודש שישו ושמו. ואח"כ חזר לומר בניגון הרגיל:

פ"א נכנס אצלו אחד מצדיקי הדור. אמר הרב ז"ל למשרתו לך לחדר שלי ושם עומדים שני בענקליך. קח אחד ואתן לאותו צדיק שישב עליו. ומיד הרגיש אותו צדיק שיש לו כוונה מיוחדת באריכות לשונו. ושאל פי' הדברים. והשיב לו בזה הלשון סע דא צווע בענקניש. והשית בענקט נאך יודין אין יודין בענקין נאך השית אין אצלי איז דא דיא צווע בענקניש. וכשבא כבודו לביתי ראיתי אז איר בענקט ניט נאך השית. ע"כ צויתי להביא לכם הבענקיל פין דיא צווע בענקניש.

צדיק אחד בא לבנו בחלום ואמר לו שיסע להק"ק ר"ב ממעזיבון ויתן לו ת"ח על אשר עשה עמו טובה בעולם העליון. וסיפר לו המעשה. שפ"א נסע בעש"ק בדרך ושמע קול צעקת עני אחד שעמד עם העגלה שלו במקום רפש וטיט. ולא היו יכולים הסוסים לצאת משם. וביקש לעזור לו ולהוציאו ממקום הטיט. אבל מחמת שהי' ע"ש והיה נחוץ לדרכו לא השיגה עליו. ויהי כאשר עמד בדין לפני ב"ד של מעלה. יצא הכרוז מי שיודע עליו איזה דבר יבוא ויגיד. מיד בא מקטרג אחד לפני הב"ד של מעלה והציע לפניהם המעשה הזאת. ואמר הגם שלפי הדין זקן ואינו לפי כבודו פטור מפריקה וטעינה אעפ"כ הי' לו לעמוד ולצוות על משרתיו לעזור לו ולהוציאו מן הרפש. מיד יצא הפס"ד מהב"ד של מעלה שנותנים לו שני ברירות איזה שיבחר. או שיבא בגילגול בזה העולם ויקיים מצות פו"ט או שילך לגיהנם א' מעל"ע וחצי לקבל עונש על שלא קיים המצוה הנ"ל. ובתוך כך נפל פתקא שהרב ר' ברוך בן אדיל

כלל. ואח"כ שאל להק"ק ר' יוסילי מיאמפילי' אם הוא יכול לומר זוהר. והשיב לו שאינו יודע כי אם פי' המלות. וה לו ג"כ שיאמר מאמר הזוהר. ופתח ואמר אך בכל פעם ופעם סייע לו הרב ר"ב באמירתו ובכל פעם שסייעו צווח הרב הק' ר"י הנ"ל בקול כמי ששופכים עליו רותחין. ואח"כ אמר בעצמו מאמר אחד ולקח את ס' הזוהר על לבבו ואמר איך דאנק דיר ר"ש בעד ס' הזוהר. כי אילמלא האי לא עדיפנא מחבראי:

פ"א נתארח אצלו בש"ק הרב הק' בעמ"ח ספר מים קדושים. ובליל ש"ק אמר לו הרב ר"ב שיאמר דברי תורה והשיב לו הרב הנ"ל כשאנחנו רואים אתכם. נסתמו מאתנו כל מעיינות החכמה. ע"כ אני יכול לומר ד"ת. וביום השבת בישבם יחד על השלחן. ביקש הרב הנ"ל את פני הרב ר"ב בזה הלשון. הגידו נא אתם ד"ת על כי שאתם אומרים יפה. השיב לו דרוש נוי ואולמי. בעד שאדרוש יפה זאל איך בעסיר שטום ווערין. ולא אמר כלל. ובשלש סעודות אמר לו הרב ר"ב שיאמר ד"ת לכבוד ישראל ולכבוד השכינה כי כל בי עשרה שכינה שריא. ובפרט שאנו ג"כ יושבים כאן במסיבה אחת. אז פתח הרב מים קדושים. ואמר כל בי עשרה. עשרה היא יוד אות קטנה שבאותיות. וכל בי עשרה מי שהוא עניו כ"כ שיוכל להיות מונח בתוך היוד שיהי' היוד מקיפו. עליו שכינה שרי'. ואמר לו הרב ר"ב מרגניטא טבא הי' עמכם ובקשתם למנוע אותה ממני:

פ"א נתארח אצלו איש חשוב ונכבד שבא מאה"ק והשיבתו היה ניכר בפני הרב ר"ב. כי הי' מקרבו ביותר ובליל שבת היה יושב בשלחן הרב. והנה זה האיש הי' מן אותן המתאבלים שם תמיד על ציון וירושלים. אשר דרכם להיות תמיד ביגון ואנחה. וכאשר זמר הרב כל מקדש כדרכו בניגון הרגיל. ובא לאלו התיבות. אוהבי ד'

בוצינא דנהורא

היינו מחימום דהס"ם ר"ל ד' ישמרנו לנצח:
פ"א בא מחותנו הרב הק'. ר' שלמה
 קארדינר לק' טאלטשין. והלך הרב ר'
 שלמה מן האכסניא שלו. אל הרב הק' ר'
 ברוך. והלכו עמו עולם גדול מאנשי
 טאלטשין. וכשפתח הרב הק' ר' שלמה. את
 הפתח. נרתע לאחוריו. וכן עשה כמה
 פעמים. פתח את הפתח ונרתע לאחוריו.
 וסגר את הפתח. והרב הק' ר"ב. לא ראה
 אותו. מחמת שעמד אצל החלון. ופניו כלפי
 החלון. ואמרו העולם מפני מה ירא הרב
 דילך אל הבית ואנחנו אינם יראים מלפניו
 כ"כ אמר הרב הק' ר' שלמה. האיך לא
 הי' לי ליראות שראיתי שהבעש"ט עומד
 אצלו ומסלסל בשערו.

פעם אחת בא הרב הק' ר' ברוך זצלה"ה.
 קודם חג השבועות. לק' מעיבוב ורא
 הי' אצל אחיו הרב הק' מסדילקוב רק בבוא
 העירא בסע' על קבר הבעש"ט ומשם החזיר
 א"ע לביתו לק' טאלטשין. ותיכף אחר חג
 השבועות בא פעם שנית לק' מעיבוב.
 ונסע ג"כ קידם על קבר הבעש"ט. ובהזרתו
 בא לבית אחיו. הרב הק' מסדילקוב. שאל
 אותו הרב הק' מסדילקוב. מה זה שהי'
 קודם חג השבועות על קבר הבעש"ט. ואצלו
 לא היה ירא ראה א"ע עמו. ומה זה שבא
 אחר שבועות פעם שנית. על קבר הבעש"ט.
 אמר לו. כי אמרו לי מן השמים. אם ברצוני
 אקבל התורה בחג השבועות. בקולות וברקים.
 כמו שקבל מרע"ה מסיני. והייתי על קבר
 הבעש"ט ובקשתי ממנו [לתתפלל] שיהי' לי
 כח לקבל את התורה. וחזרתי לביתי וקבדתי
 התורה בחג השבועות. בקולות וברקים.
 ועכשיו אני רואה שאין כח בידי. ובקשתי
 מזקני. הבעש"ט. שיקחו ממני זאת:

פ"א דבר מהמפורסמים שבדורו. וזרה
 עליהם בחרי אף גדול. אשר מתעטפים
 בטגית שאינם שלהם. ואומרים תורה. עפ"י
 קבלה. ומתפללים בכוונות. ואמר רצוני
 לשאול להם על הכוונות. שהמה מתפללים.

אינו מסכים על פסק זה. וחזות דעתו שלא
 לענוש אותו ע"ז כלל. מיד קרעו את הפס"ד
 ופטרותו לשלום לג"ע. ותיכף קיים דברי
 אביו ונסע להרב ונתן לו ת"ח:

פ"א בבהמ"ז כאשר בא לאלו התיבות
 קדושו קדוש יעקב הי' מתחטא לפני
 המקום כבן המתחטא לפני אביו. ואמר
 קדושו העליג מעך ווארים קדוש יעקב הלא
 כאשר רצית קדשת את יעקב עכ"ל:

ומענין קדושת יעקב שמענו אומרים בשם
 הה"ק ר' משה מסיוראן זצולל"ה.
 כי ביאר מאמר הגמרא חולין פ' גיד הנשה
 על פ' והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים
 בו. תנא עולים ומסתכלים בדיוקנו של
 מעלה ויורדין ומסתכלין בדיוקנו של מטה
 וראו דמות יעקב חקוק בכסא הכבוד. בעו
 לסכינא' פרש"י מפני הקנאה. מיד והנה
 ד' נצב עליו. ואמר ר"ש בן לוי. אלמלא
 מקרא כתוב א"א לאומרו כאדם המניף על
 בנו. פרש"י שמניף על בנו במנופה להצילו
 מן השרב. והקשה הרב הג"ל על לשון
 הגמרא בעו לסכינא' הל"ל בעו להזיקו. וגם
 מה שפרש"י להצילו מן השרב מנ"מ דווקא
 מן השרב. ותיך מאמד הגמרא הנ"ל עפ"י
 מה דאיתא במדרש והנה מלאכי אלקים
 עולים ויורדים. עולים שנים ויורדים שנים
 אלו שרי ארבעה מלכיות. ושרו של עשו
 איהו סמ"ל הוא היצו"ר שמתמא ברית
 קודש ר"ל וכאשר ראה רום מערת יעקב
 אבינו ע"ה שדמותו נחקק במרכבה עליונה
 והבין שזכה לזה על כי נטר אות ברית
 קודש שלא ראה קרי מימיו ורצה לקרב
 אליו ולהביאו בשינתו לידי חימום בכדי
 לפגום בריתו. ויוכל לקטרג עליו וזהשפילו
 ממדרגתו הנעלה וזהו כוונת הגמרא בעו
 לסכינא' מלשון ותהי לו סכנת שפרשו
 מחמת. משום דהס"ם וכת דילי' רצו לטמא
 ולחלל בריתו חלילה. אמנם לא הועיל לו
 תחבולתו כי ד' ברחמיו נצב עליו לשמר
 בקדושתו. וזהו שפירש"י להצילו מן השרב

בוצינא דנהורא

הדלת. והדלת הי' עקום וגרוע. והנחת ידי ונגעתי בדלת. ומיד נפלה חקלאמקע, ונפתחה הדלת. ובאנו אל החדר. וראינו את המגיד הלומד עמו. ונפל פחד על הרב ר' פנחס. ולא הי' יכול לעמוד שם. ואני נשארתי עומד בחדר. גלל כן ידעתי מהות המלאך. אבל המפורסמים בדורנו. לא ידעו ולא ראו פני מלאך מעולם:

פ"א בא אליו הרב ר' אהרן מק' מעזיבז לק' טאלטשין. והרב ר' אהרן הי' עוד אצל הבעש"ט וכשהי' הרב הק' ר"ב ילד קטן הי' נושא אותו הרב ר' אהרן על ידי אצל הבעש"ט. ומחמת זה כבואו לק' טאלטשין נסע עם העגלה שלו לבית הרב הק' ר"ב. ולקח את הטלימיק שלו. והניח בבית הרב והרב הלך על פני הבית ואמר אתם תרצתם לי הקושיא שהי' קשה לי תמיד בפסוק וישלח יעקב מלאכים אל עשו אחיו. פידש"י מלאכים ממש. והי' קשה לי תמיד האם לא הי' ליעקב אנשים שלוחים לשלוח אל עשו אשר הצטרך לשלוח אליו מלאכים. והשתא תרצתם לי. כי איתא שהמלאכים שהיו אצל אברהם לא יכלו לעלות למעלה. מחמת שאכלו אצל אברהם. ובסי' צייני איתא בנוסח אחר מחמת שעשו שליחותם שלא כהוגן. לא יכלו לעלות למעלה. ונשארז בזה העולם אצל יעקב. והנה אלו המלאכים היו אצל אברהם בדמות אנשים כדרכיב. והנה שלשה אנשים נצבים עליו. ובאו אל יעקב בדמות מלאכים. ואמר להם יעקב אתם בעצמיכם הייתם אצל זקני אנשים. ואצלי אתם רוצים להיות מלאכים לכו אל עשו. ולקח הרב ר' אהרן את הטלימיק. ונשא אותו מבית לאכסניא. ושבת בק' טאלטשין אצל הרב. ובשבת בלילה. לא הי' אומר שום תורה. רק ישב על השלחן עד ערך חצי הלילה. ודבר עם היושבים על השלחן פאטשטן. ולבסוף אמר הרב לאשתו הצדקת. היש לך ליתן מה לאכול. אמר הרב ר' אהרן היש עוד לספר מה. אמר הרב

היודעים המה מהות המלאכים. אם ראה אחד מהם פ"א מלאך. אבל אני ראיתי מהות המלאך כי פ"א נסעתי עם הרב הק' ר' פנחס וצלחיה על שבת אל הרב הק' ר' יוסף מפילינאה. והרב הק' מפילינאה. מאוד אוהב אותי. ומחמת דרך ארץ שאני הי' רך בשנים. והוא הי' זקן גדול לא רציני לישב לפניו. והוא ג"כ לא רצה לישב לפני. והוכרתי לישב. כדי שישב הוא. ולקחתי את הפישקילי שלי. לשאוב טאביקע בפניו. אמר לי בריכיל שמעתי מזקנך הבעש"ט שאתה תהי' כמלא מקומו. התוכל אתה לשאוב טאביקע. כמו הבעש"ט כי הבעש"ט, כשרצה לילך לעולמות העליונים. הי' שואב טאביקע. ובכל פעם ששואב טאביקע. הלך מעולם לעולם. והיינו שבת אצל הרב מפילינאה. ואחר השבת. בא ציר מיוחד. להרב הק' ר' פנחס. שיחזור תיכף לביתו כי יש לו דבר נחוץ שהוכרח תיכף לבוא לביתו. והרב הק' מפילינאה. עשה בעת הזאת התבודדות בחדר המיוחד לו. והי' הדבר צר בעיני הרב ר"פ. שלא הי' יודע מה לעשות. אם להמתין עם החזרה לביתו עד אחר התבודדות של הרב מפילינאה. אי אפשר. שפשוט הי' שיהי' לו התבודדות מעל"ע. או יותר. ואם לנסוע. בלתי ידיעת הרב. ג"כ אי אפשר. ולא ידע ימצוא מרגוע לנפשו. וביקש ממני הרי' הק' ר' פנחס שאלך להרב לחדר ההתבודדות שלו. לאמר שיתן רשות להרב ר"פ לנסוע ריביתו. כי יש לו דרך נחוץ. וכשביקש ממני זאת הרב ר' פנחס לא ידעתי מה לעשות אם לילך להרב לחדר. צר לי שאבלבל אותו. ואם לא אך צר לי שלא לעשות רצון הרי' פנחס. וזאת ידעתי שהי' להרב מפילינאה מכבר. מגיד שלמד עמו אבל ראה זקני הבעש"ט שאין זה מגיד ממגירי האמת. ולקח ממנו אותו המגיד. ונתן לו מגיד אחר. ממגירי האמת. ואמרתי להרב ר"פ. נלכה שנינו ביחד להרב אל החדר. וכך הי'. הלכנו שנינו. ובאנו אל

בוצינא דנהורא

ר"ב. והי' הדלת סגור. והחזיר א"ע לבית הגדול שהי' שם. וגם ר' אביגדור הלך עמו. אמר הרב ר"ח. שיתנו לו ש"ע או"ח. לראות איזה ברכה יברך כשיראה את פני הרב ר"ב ונתנו לו ש"ע או"ח. אח"כ הודיעו לר"ח שפתח הדלת והלך הרב ר"ח אליו. וזרבו ר"ב בא לקראתו. אינו מלובש רק באותן הבגדים שהי' ישן היינו רק בטלית קטן. ותיכף כשראה הרב ר"ח את פני הרב ר"ב ברך ברכת שהחיינו. גם ברך ברכת אשר חלק מכבודו אל יראיו. ואמר הרב ר"ח להרב ר"ב אפשר שקשה לכם על שברכתי ברכת שהחיינו. והלא מן הדין אין מברכין ברכת שהחיינו. אלא כשפעם א' ראה אותי. ראיתי אתכם כבר בילדותכם ובאו אל הבית. אמד הרב ד"ב להמשרת שיתן לו צלוחית לימינאדע. ושתה הרב ר"ב את הלימינאדע בלא ברכה. ואמר להרב ר"ח אפשר שקשה לכם על מה שאני מברך. כי שתיתי לימינאדע קודם ביאתכם וישבו שניהם על כסאות ולא דברו כלום. רק אלו הדברים. שאמר הרב ר"ח להרב ר"ב אני נוסע על קבר הבעש"ט ובאתי לשאול לכם אם תסכימו ע"ז להיות על קברו. השיב לו הרב ר"ב החודש מנהם אב אינן י"ט אצלי. אמר לו הרב ר"ח הי' לי הוצאות גדולות מן וואליחי לכאן. גם עמדי קאלינטער גדול. עכשיו אחזור לביתי ולא אהי' על קבר הבעש"ט. וכל מגמתי הי' להיות על קברו. אמר לו הרב ר"ב אם כך הוא. תהי' על קברו. אמר הרב ר"ח אבל רצוני שתסכימו ע"ז. אמד הרב ר"ב אני מסכים. אמר לו הרב ר"ח אבל רצוני שתסכימו באמת. אמר לו אני מסכים באמת. אמד הרב ר"ח יש לי לדבר עמכם דבר סתרי. בבקשה שתאמרו לאנשים העומדים שיצאו. אמד הרב ר"ב אני איני רוצה להטריח את כל העומדים. מוטב שנלך אנחנו אל האקער. ותיכף שבו כמעט רגע. והלך הרב ר"ח מאתו אל האכסניא. ואמר ר' אביגדור להרב ר"ח אני

הק' ר"ב. טהורים יירשוה ויקדשוה במאמר כל אשר עשה. הצדיק מכונה בשם טהור והיינו הצדיק יכול לירש ולקדש את השבת. במאמר. היינו בדבריו. מכל אשר עשה אלקים בארץ. אפילו בלא תורה רק בשיחה אחרת.

[החסיד המקורב המובא בהקדמה יספר נפלאות שראה ממנו כשבקשו על ב"מ בנו] בני מו' שלמה נולד תיכף אחר שנהרג מחותנו הרב הק' ר' שלמה קארליגר זצלה"ה. והעולם לא רצו להודיעו. והי' נראה בעיני כל. שהוא אינו יודע מדבר הריגת מחותנו. וכאשר עשיתי ברית מילה. בקשתי ממנו שיבא אלי אל הברית להיות מוהל. וקודם שהביאו את התינוק למול. אמרתי לו בבקשה מכם. שתקראו להילד. שם. כי עליכם קא סמיכנא. אמד לי שבליה הואת ראיתי דודי בחלום. הוא ר' צבי בן הבעש"ט. אך אפשר היושר לקרוא לו שלמה. על שם מחותני. ואמר ליתן לו ספר תהלים והטיל גורל וקרא את שמו שלמה:

ס'פ'ר ר' אביגדור מק' ליטין. שנסע הרב הק' ר' חיים טשערניוויצער מן וואליחי מק' באטישאהן לק' מעזיביו. על קבר הבעש"ט. וכשבא לק' מעזיביו. לא הי' הרב ד"ר ברוך בביתו. שיום אחד קודם ביאת הרב ר' חיים נסע לק' טאלטשין. אך שאמרו להרב ר"ח שהרב הק' ר"ב ז"ל נסע דרך ליטין. ונסע הרב הק' ר"ח ג"כ דרך ליטין. ופגע בק' ליטין את הרב ר"ב. והי' האכסניא של הרב ר"ב אצל ר' ליב. וזרבו ר' חיים עמד על האכסניא אצל הר' אביגדור. ותיכף. כבואו לק' ליטין על האכסניא רצונו הי' לילך אל הרב ר"ב. אך שאמרו לו שהרב ישן. ואח"כ הודיעו להרב ר"ח שהרב ר"ב עמד. ולבש א"ע. בגדים של משי שחורים. אך לא הי' לו כובע עם וועריך שחור. גם חגורה שחורה. ושאל לו ר' אביגדור כובע עם וועריך שחור. גם חגורה וטיזליק שחורים. והלך אל הרב

בוצינא דנהורא

על מדותיו ואמר לו הרב מסיקאל שהוא לוקח מעט מעות: אמר לו הרב ר"ב אדרבה בשביל שהוא לוקח מעט מעות. נראה שאינו גדול כמו שאתם אומרים. כי כתיב זה השער לד' צדיקים וגו'. ואיתא בזהר אינון צדיקיא אינון תרעי דקוב"ה. ולהבין מפני מה הצדיקים המה נקראים שער ד' כי כל תפלות ישראל יש להם עליה על ידם. בי המה פותחים השערים בתפלותיהם ומחמת שהמה מקושרים עם ב"י בכלל ובפרט עי"ו מעלים ג"כ תפלותיהם של כל ישראל. ובאיוה דבר יש להם התקשדות עם המון עם. הלא כל עשיותיהם ועבודתם הוא למעלה מהטבע. לפיכך נתן ה' בלבבם. שיתאוו למעות שיתנו להם העולם. וזוה מתקשרים א"ע לבללות ב"י. ומעלים תפלותיהם ע"י השערים. והוא משל למלך ב"ו שלפני חצר המלך עומדים שומרים בכל שער. כדי שלא יניחו לכ"א לגשת אל המלך פנימה. ובשער היותר קרוב להמלך. השומר יותר גדול ומכובד. עד שאצל פתח המלך עומד שר גדול משריו. ומי שרוצה לגשת אל המלך אינו מניחו תחלה השומר הפשוט לילך דרך שער שלו. ונותן לו מעות דבר מה. והניחו לילך. וככל פעם בשבא אל השער היותר מקורב להמלך. ועומד שם שר יותר מכובד. מוכרח ליתן לו יותר מעות להניחו לילך דרך שער שלו. עד שבא לחצר בית המלך. עומד שר גדול. מוכרח הוא לפזר הרבה מעות בשבילו. שיניחו לילך לחצר בית המלך פנימה לזרז אל המלך. ומעתה שהוא מקבל מעט מעות נראה בעליל שהוא ממונה על שער קטן: **כבר** נשמע ונתפרסם נפלאותיו בעת אמרו שיר השירים בערב שבת אחר הטבילה. כי היה בוער כאש. והתלהבות היה עד למעלה. ויודעי חן אמרו עליו שהי' לו ניצוץ מנשמת שלמה המלך ע"ה. ע"כ בעת אמרו שיר השירים היה מתלהב ועולה בלפיד אש. ושום אדם לא היה אפשר לו

ידעתי את הדבר סתר שדברתם עם הרב ר"ב. אמד הרב ר"ח שאלתי אותו אם הסכים באמת. להיות על קבר הבעש"ט. אמר ר' אביגדור לד"ה ולמה שאלתם אותו כמה פעמים. והלא בפעם א' אמר לכם שהוא מסכים. אבל אנתנו כשאנו שואלים אותו. איזה עסק ובפעם הראשון כשאומר לנו תשובה. אין אנו שואלים אותו פעם שנית. אמר הרב ר"ח אעפ"י שאתם מקורבים אליו. אעפ"כ אין אתם יודעים אותו כמו שאני מכיר אותו. ואם אתם הייתם מבירים אותו כמו שאני מכיר אותו. הייתם יראים מלפניו מורא. כמו שאני ירא מלפניו. כי בהיות הרב ר"ב ילד קטן בהתי אל המגיד הק' דק' מעורישט. ואמר לי הרב המגיד. אראך דבר חידוש אשר לא ראית. מעולם. ושאלתי את פי המגיד על החידוש מה הוא. ואמר לי המגיד יש כאן אצלי ר' ברוך נכד הבעש"ט ותראה אותו כי הוא דבר חידוש. ומדי דברי בו בא לבית ילד קטן. עמד הרב המגיד מכסאו. ואמר לי זה הילד הוא ר"ב נכד הבעש"ט תביט אליו כי הוא דבר חידוש. והבטתי בו ולא הבנתי דבר חרושו. ואח"כ בכמה שנים הייתי בק' אוסטראה אצל הרב ר' פנחס וישבנו על בסאות בבית. ודברתי עם הרב ר' פנחס מדי דברי בו חלף והלך הרב ר"ב בחוץ. וראה אותו הרב ר' פנחס בעד החלון. עמד הרב ד"פ מכסאו. ואמר לי לך במהרה ותראה את הרב ר' ברוך. כי הוא דבר חידוש אשר לא ראית מעולם ונזכרתי גם בדברי המגיד. שאמר לי כך הלכתי בחפזון וסבבתי כמה בתים. כדי שאבוא לקראת פניו לראותו פב"פ. ואז ראיתי אותו. ואז הבנתי שהאמת הוא שהוא דבר חידוש בעולם. ומאז ידעתי אותו. ואם הייתם מכידים אותו במות. בודאי הייתם ידאים מלפניו מורא גדולה:

הרב מסיקאל. מאוד הפליא לפניו את רב אחד לצדיק גדול. ושאל אותו ר"ב.

בוצינא דנהורא

עזה כמות אהבה וגו' רשפיה רשפי אש
שלהבת יה. אז מפני גודל התלהבות
והשתוקקות, כמעט נתבטל במציאות ח"ו,
וה' היה בעזרו, עד כלותו לאמר שיר
השירים והרב הק' הר"צ הנ"ל היה אומר
תמיד, כי בעת אשר יקרה לו לפעמים
ח"ו נפילה בעבודה מנפילת המוחין וכדומה,
הנה הוא יזכור הרגעים היקרים האלה,
שהיה שומע שיר השירים מפי הק' ממעזיבו
ויאורו עיניו כי דבריו היו כלפיד אש
בקרב לבבו הקדוש והטהור זי"ע:

סִיפֵר הַר' לִיב מִלְעֵטִיטְשׁוֹב. שֶׁהוּא הִיה
מִלְמַד אֶצֶל הָרַב הַק' הַר' מִשֶּׁה
חַיִּים אֶפְרַיִם מִסְרִילֶקוֹב נֹכַח הַבְּעֵשׂט
בִּילְדוֹתוֹ הִיה יוֹשֵׁב עִם הַבְּעֵשׂט אֶצֶל
הַשִּׁלְחָן. פִּתְאוֹם אָמַר לוֹ הַבְּעֵשׂט אִם תִּרְצֶה
אֲדָא לָךְ דָּבָר: אָמַר לוֹ הֵן. צוּה הַבְּעֵשׂט
לְהַבִּיא לוֹ חֲתִיכָה קֶלֶף חֶלֶק, וְהִנִּיחַ אֶת הַקֶּלֶף
תַּחַת הַמִּפְּהָ אֲשֶׁר עַל הַשִּׁלְחָן, וְהִשְׁתּוֹמֵם
כַּשֶּׁעָה חָדָא. וְהוֹצִיא אֶת הַקֶּלֶף מִתַּחַת הַמִּפְּהָ.
וְנִמְצָא כְּתוּב עָלָיו אֲנִי מִטְ"ט שֶׁד הַפְּנִיָּם.
וְנָתַן אֶת הַקֶּלֶף בַּמִּתְנָה לְהָרַב מִסְרִילֶקוֹב.
וְצוּה לוֹ שִׁישְׁמֹר אוֹתוֹ הֵיטֵב בַּחֲתֻלִּית
הַשִּׁמּוֹר, וְהִיה הַקֶּלֶף שְׁמוֹר אֲצִלוֹ. וּבִעַת
שֶׁהִיה הַר' לִיב מִלְמַד אֲצִלוֹ, נֶאֱבַד הַקֶּלֶף.
וּבְאוֹתוֹ שְׁעָה תַּחֲחִיל לְכַאוֹב לוֹ הַשִּׁינִיִּים. הַשֵּׁם
יִשְׁמְרֵנוּ, וְיִזְכְּנוּ לְבִיאַת הַגּוֹאֵל בַּמַּהֲרָה בִּימֵינוּ:

לַעֲמוֹד שֵׁם. כִּי כַּמֶּעַט הוֹצִיאוּ מִמַּחֲשַׁבְתּוֹ,
וְהַפְּשִׁיטוּ מִהַגְשְׁמִיּוֹת. כִּי כָל מִי שְׁאִינוּ רָגִיל
בְּדַבִּיקוֹת וּבַהֲתַפְשֻׁטוֹת הַגְשְׁמִיּוֹת, קְרֹוב
שִׁיחֻלָּה וַיְמוֹת. וְסִיפֵר הָרַב הַק' מוֹהֵר"ד
צָבִי מוֹזִיטְשׁוֹב זִלְה"ה. כִּי פֶעַם אַחַת הִיה
בְּמַעֲזִיבוֹ, וְהַתְּחַבֵּא שֵׁם בַּחֲדָרוֹ עִם חֲסִיד
אַחֵר. לְשִׁמּוֹעַ שִׁיר הַשִּׁירִים מִפֶּה קְדוֹשׁ הָרַב
ד"ר בְּרוּךְ. וְהִיה כֹּאשֶׁר תַּחֲחִיל בְּשִׁיר
בַּהֲתַלְהָבוֹת וְהַשְׁתּוֹקָקוֹת, אָמַר הַחֲסִיד לְהָרַב
הַק' מוֹהֵר"צ ז"ל, כִּי נִבּוֹכוּ דַעֲיוֹנֵי מְרֹוב
הָאֵשׁ אֲשֶׁר בּוֹעֵר בְּקִרְבּוֹ. וְכֹאשֶׁר אָמַר הַפֶּסֶק
וְדִגְלוּ עָלַי אֶהְבֶּה סִמְכוֹנִי בְּאִשִּׁישׁוֹת רַפְדּוֹנִי
בַּתְּפֻחִים כִּי חוֹלַת אֶהְבֶּה אֲנִי. מִמֶּשׁ נִדְּאָה
כִּי לִוְהֵטָה אֵשׁ סְבִיבוֹתָיו. וַיִּבְרַח הַחֲסִיד
אֲשֶׁר הִיה עִמּוֹ. כִּי לֹא הִיה יָכוֹל לְשֹׂאת
הָאֵשׁ הַגְּדוֹל וְהַנּוֹרָא. וְהוּא דָּאָה אֶת הַקּוֹלּוֹת
זֹאת הַלְפִידִים, וְהַבִּית כָּלוּ בּוֹעֵר כֹּאשׁ.
וַיִּחְזַק לְבוֹ וַיִּתְאַמֵּץ לְשִׁמּוֹעַ קוֹל מִלֵּאָה ה'
עַד כִּי בָא אֶל הַכְּתוּב, אֲנִי לְדוּדִי וְעָלִי
תְּשׁוּקָתוֹ, אִז כַּמֶּעַט הוֹצִיאוּ מִדַּעֲתוֹ וּמִמַּחֲשַׁבְתּוֹ
אֶךְ הַקְּדוֹשׁ מוֹהֵר"צ ז"ל אָמַר, יְהִי מַה. הַנְּנִי
מִזְסֵר נַפְשִׁי לָהּ בַּאֲהָבָה לְשִׁמּוֹעַ דְּבָרֵי אֱלֻקִּים
חַיִּים כְּנִתְיָנוּ מְסִינִי, וְאִם ח"ו תִּפְרֹד נַפְשִׁי
מִגּוֹפֵי הַנְּנִי לַעֲשׂוֹת דְּצוֹן בּוֹדָאֵי יִתְבַּרְךְ.
וְאִז נִשְׁפַּע עָלָיו רוּחַ חֲדָשָׁה מִמְּרוֹמִים, וַיִּדָּא
אֵשׁ ה' לְהַטִּה בְּבִיתוֹ. אֵינְ לְשַׁעַר וְאֵינְ לְסַפֵּר
זַעֲמַד שֵׁם עַד כִּי אָמַר מֵאֲמֵר הַכְּתוּב כִּי

בוצינא דנהורא

אגרת הקודש אשר שלח הרב הקדוש רבי ר' ברוך ממעזיבין נ"ע
להרב הקדוש המפורסם מוהר"ר מנחם מענדיל זצלה"ה מוויטעפסק
לאה"ק תוב"ב

מי ימלא גבורות ד' ישמיע כל תהלתו. גאמן רוח מחסה ומעוז אמיתותו. חי ח' הוא יפאר
עליי עליות. מעין כל חי נעלמה עומק רום נקודת פעולתו. ה"ה ידיד ד' וידיד נפשי
ורדחי ונשמתי. מאור עינים. אור עולם. ואוצר חיים. למסתופפים בצל חכמה וידאת שמים.
בשבילו נזונים יושבי תבל ואיים. הרב הגאון המפורסם בוצינא קדישא עמודא דנהורא. איש
אלקי קדוש. נ"י ע"ה מופת הדור. כבוד קדושת שמו מו"ה מנחם מענדיל נ"י ויפיע לעד.

נפש כל ישראל. אור המאיר בהיר וזהיר.
הנה נא ידעתי נאמנה כי כבוד קדושתו
העיר עלי משא ועבודה קשה זו. כי אי
אפשר לבאר ולפרש החבילי טרדני אשר
הקיפוני מיום בואי למדינה זו. מקטנם
ועד גדלם שמו פניהם עלי דבר קטן וגדול.
ואת ה' אלקי השמים והארץ אני ירא
להעלים עיני מהם ולהסתיר פנים מעיני
בקשתם. וברחמים גדולים אני מנהלם. וכשל
כח הסבל מחמת חלישות גופי. ישלח דברו
וירפאני. ובפרט שנה זו כמה הרפתקאות
דערו עלי והרחמן יצילני. ואין שעה עוברת
שלא יבהלוני בעיני גופם ומאודם. ולא
נעלם מכבוד קדושתו מועט כחי מעולם.
ובפרט שנתוסף בי החלישות גופי ד'
ירפאני רפואה שלימה. לכן חלתי פני
קדשו לקשרני תמיד בעבותות עד לזח לבו
חקוקה ממש לעורר עלי באהבה רבה חסד
ורחמים מאל טוב וחסד. ובנקל יגיעני
חטובה והחיים והשלום בכל אופני הנהגה
וטרם אקרא יענני למען יתקדש שמו ית'
ע"י. לחזק ולאמץ ידים רפות וברכים
כושלות ולאמונה יגברו. ולא יטרידני שום
ענין כי אם מה שהבורא ית' יגמור לטובה
ולחסד ע"י. והשם ברחמי יצילני מקנאת
סופרים וד"ל:

הנה כבוד קדושתו הבטיחני באג"ש עלוי
נפשי בגשמיות ורחניות. יאמנו

אתנו ת"ל החיים והשלום כה לחי. לשמוע
מכבוד קדושתו בשורת החיים
והשלום. ומכל סיעת מרחמיה. ותחי נפשינו
כן יהי רצון אמן

בחודש מרחשון העבר, קבלתי הגיעני
מכתב ידי גלילי זהב. ויאורו
עיני מגדל השמחה. וחזותא מסתייעא סיוע
שיש בה ממש כי ראיתי גודל התקשרות
האהבה הקשורה בעבותות, ושם עיני ולבו
על עיני. ונפלאי על המראה. ועצת ה'
היא תקום ולעולם תעמוד. ומיום אשר נתן
לבו לדברים ככתבם. מן השמים הסכימו
והכריחו אותי. לעבור על דעתי אשר מעולם
לא עלתה על לבי. וכמו זר נחשבו בעיני
לפי הצעת ענין אמיתית נקודת לבבי.
בתחילת חודש חשוון העבר. נתקבלתי
לקבוע איתן מושבי בק"ק טאלטשין. הגם
בזוה"י מעולם החזקתי לבי יעבירוני על
דעתי. וסדר עבודתי. לפי השגת נשמתי
לא יכולתי להתאפק לכל הנצרים עלי
והפצירו בי עד בוש. ויראתי לחדות עוד.
ומסרתי את נפשי ממש ונעניתי להם ראשי.
ותיכף בביאתי לק' הנ"ל הגיעני אג"ש
מכבוד קדושתו ושם בארה מפורש ויצא
מפיו הקדוש הלכה קודם למעשה. ראיתי
כי דבר ה' הוא. וברכתי ברכת הודאה על
כי נחני ד' בדרך אמת. ובטלתי רצוני מפני
רצונו ית'. זעתה אוהבי ידיד ה' וידיד

בוצינא דנהורא

כבוד קדושתו פרוכת נאה ומהודר מקהילתנו מה שנדבו לביה"כ כבוד קדושתו. ובקשתי לעורר רחמים גדולים עליהם כי בעזה"ת יתחילו לבנות ביה"כ"ג של אבנים ויתברכו לטוב מפי אל מבורך. גם יקבל כבוד קדושתו מנחה מהאנשים הנלוים אלי ומתפללים בביתי. פושקא של כסף ויזכר לטוב כל אחד ואחד כמפורש שמו מעל"ד. הכ"ד ידירו ואהבו באהבה עזה ואהבה רבה ואהבת עולם. הצופה ומביט לישועתו בישועות כלל ישראל. החפץ בשמחתו ושמחת כל הנלוים אליו. שיאיר אור זך ומצוחצח ויתגלה חסדים מגולים באה"ק על ידו ויוכללו אחינו שבגולה. ויתברכו מבדכתו המרובים ונזכה כולנו להסתופף בצל החיים באה"ק כן יהי רצון אמנ:

נאם ברוך במהור"ר יחיאל מיכל זלה"ה.

דבריו הנאמרים באמת. חסד אל יסובבני. שאוכה להוליד בנים זכרים לטוב לפני אלקים. וגם לשדך בנותי עם בן זוגם טובים וכשרים. וגם אנכי לא אחשה ולא אשקוט מלעשות לו נחת רוח בכל ענייני. והנה ביום ו' ב' תמוז הגיעני אג"ש ממעכת"ה ושמעתי שמע"כ"ת בונה ביתו בצדק ובמשפט. ערי אי"ה להשתדל בכל אופנים. אי"ה לשנה הבאה יגיעו בעזר השי"ת עזר לתמוך בתמיכה שיש בה ממש כאשר יספר מוכ"ו ידידנו הנצמד בקירות לבבינו מצאתי לבבו נאמן לפני כבוד קדושתו. ביתרון המעשה ובכללות הנפש אשר אי אפשר להעלות על הכתב והנה לע"ע יקבל כבוד קדושתו ממני מנחה קטנה. סכין ומזלג של כסף ויקובל לריח ניחוח. אי"ה לשנה הבאה בעזה"י כשירחיב ה' את גבולי אראה להקדיב בכורים כדאוי. וגם יקבל

אגרת קודש אשר שלח מאה"ק הרב הגאון הק' מהר"ר יעקב שמשון משפטייוקע זצלה"ה אל הרב הקדוש רבי ר' ברוך נבג"מ ממעזיבו

בעזרת השם יתברך יום ג' מרחשון תקס"א לפ"ק פה עה"ק טבריא תוב"ב

רם על כל רמים אדון החכמים. נזר הנבונים. צופה בעליונים ותחתונים תבל ואקא בשבילו נזונים. ה"ה כבוד אדמו"ר. פאר הדור וחדרו. הכל רוצים עושים דברו. כשלמה עוטה אורה. אור הנערב. אור צה ומצוחצח כי לו נאה לעולם חוסן ולנצח. עטרה שעטרה לו אימא. דא כנסת ישראל עייל לפני ולכנים שבו ישנו בשאלה מה פעל אל כולו ארקיסאות מחכאין ולצ"ת הגה מפיו יצא. הלכתא דקוב"ה מחדש בכל יום. כבוד שמו מורינו ר' ברוך נר עולם

תלמידיו. הנני נשפט עודנה על אמרי לא חטאתי. כי המד לי שדי מאור. בהלקח בני מחמד עיני. יהושע. ולא נשאר לי כי אם בת קטנה. ודביאתי שכיבא. ונכדי מבתי. מי שאמר לעולמו די יאמר לצרותי די ועל כלהון בריכנא ושבחנא לה' דכספאי בהאי עלמא. עתה רעדו אברי. ואחותני פלצות. וכפי פרושות כהדין דאחיז פודגרא מגשת עד הלום לבקש מאדמו"ר מטי. אדמו"ר אם ישים מחשבתו הטוהרה בידי

מאת קטן עבדיו. מתענג בנופת מוסריו. מתעלס בתוכחותיו המגולות. מתחמם נגד אור יקרתו. נושא גחלתו ורצפתו לגעת אל פיו. בוטח בחסד המלוכש ובמעיל הצדקה מלהכות. משתחוה מרחוק בכבוד ראש. ושא עינים. נגד שער המזרה. נכנס לפני ולפנים לעבוד עבודה אשר לא כרת. משיב כשואל מפני היראה והכבוד המבהיקים נגד עיניו. חשב עובד אלקים למצוא חפציו. ע"י הצעיר ביוצקי מים. עבד מקטני

בוצינא דנהורא

צרות ואנחות ולבי הדוה. ובהדא איגרא יהבית נסיבות מן סיבתי. בגין האי סיבתא יעבור על פשעי. דלא לפסוק לי לחייתי. כ"ד עבד קטן מקטני תלמידיו. הדופק על השער לפתחו לשבי בתשובה ובטוח בחסדי דוד הנאמנים שיענה ויאמר סלחתי; הק' יעקב שמשון בן ראסי

כתרף עין ידין אותי לכף זכות ולא עמדותי על דעת אדמו"ר. ולא למעני ח"ו כי שגיתי אמרתי בשביל פרנסת עניים ואביונים ועל כל פשעים תכסה אהבה. כי שגיתי עד כה. מרחמי אדמו"ר נפש נענה ומדוכה. סליחה יבשר על יד חד דקיימא קמאי לבשרני. כי עמו הסליחה זה ינחמני על כל

אגרת הקודש אשר שלח הבעש"ט הקדוש נבג"מ להרב הק' המפורסם וכר מוהר"ר משה מקיטוב וצוקללה"ה

שלמא יסגי להאי גברא רבא ויקרא. אשל נסיע להני אשלי רברבי. בוצינא דנהורא. זית שופכני עסיס רמוני. ה"ה הרב המאיר הגדול. משנתו ברור וזן כשמשא. כ"ש תפארתו מוהר"ר משה נרו יאיר כשמשא בצהרים.

אתנו החיים והשלום. כה יתן ד' וכה יוסף ד' לכם בפנים שוחקות ובפנים מסבירים לעולמים.

המוח ומשמח את הלב לעבודת ד' ב"ה. וזה לשנות בכל בוקר אליבא ריקנא. וכל זה לעשות בכל בוקר עד כלות וזוהא אסיים בשים שלום:

הכ"ד ישראל במוהר"ר אליעזר מטלוסט ואידי שדבריו הקדושים מאוד יקרים וחביבים לעלמא אמרתי להציג גם את לשונו הק' שה' כתוב על המכתב בכתב ידו ממש:

הנהו אומרן קרבין ונחתין לגבוה משלחן גבוה קא זכי לי רחמנא ה"ה הרב המאור הגדול, שבח עוז ומגדל נ"י פ"ה ע"ה כ"ש תפארתו מוהר"ר משה נרו יאיר כצאת השמש בגבורתו. מק' טלוסט לק' קיטוב יצ"ו:

הנה נחתי וסלקי ברעותא דמר ודרכתי בקום דעשה. ונחצתי בנחיצה לנסוע לק' הארידענקא. ותקנתי הדבר על נכון כצבואת דמר. וגם אודות השאלה אשר שאלתם. גם מזה לא הנחתי ידי וחזרתי אחר הני אורחי ופרחי הנוסעים מן הכא להתם ונשלוח למעכ"ת הרמה תשו' על השאלה להבין בנבון. ועתה הפעם ידיעתי אינו מחקר בטעם התרעומות דמר יתרעם עלי. אך יגזור אומר ולגלות דברים שבלב. ואני אשוב אל לבי לחקור היטב ואשוב אל לבי להבין מותר דבר ויקוים ואל יחוש. מדבר היוצא מן העץ. יקח מר ויכתוש היטב העצים דק, ויתן במים ויבשל היטב ר"ל פריען ויתן ציקיר במעט מזעיר. והדבר אינו מחליש ומשלשל. אך ורק מחזיק את

אגרת הקודש ששלח הבעש"ט הקדוש נבג"מ אל הרב הקדוש המפורסם מוה"ר יעקב יוסף הכהן מפילינאה בעל מחבר ספר תולדות יעקב יוסף

ליד אחיבי א"נ הרב המאור הגדול נ"י פ"ה ע"ה המפורסם בחסידות החכם השלם המופלא. עושה פלא. הנצמד בקירות לבבי. דבק מאח לי כבוד מוהר"ר יוסף הכהן נ"י.

רומ"ע אומר כאלו מוכרח להתענות. ותרגזו בטני לקול הקורא. והנני מוסיף בגזירת

הנה ג"ק הגיעני קבלתי. וראיתי ראייה אחת בשתי שורות עליונות אשר

בוצינא דנהורא

החיל. בכל בוקר בעת למודו ידבק עצמו בהאזניות בדביקות גמור לעבודת האל ית' ואז ימתקו הדינים בשרשן. ויקל מעליו הדינים ומבשרך אל תתעלם ח"ו להתענות יותר מחצורך והחיוב. אם שמוע ישמע דו"מ לקולי יהיה אלקים עמו. ובזה אקצר זאומר שלום מנאי א"נ דש"ת :
ישראל בע"ש טוב

עירין ובצירוף קוב"ה ושכינתו לבל יכניס עצמו ח"ו בזה. כי זה מעשה מרה שחורה ועצבות. ואין השכינה שורה לא מתוך עצבות וכו' רק מתוך שמחה של מצוה כאשר ידוע לרומ"ע דברי. שלמדתי אותו כמה פעמים. והיו הדברים האלה על לבבו. וע"ד סעיפי מחשבות לבו רומ"ע חמבאו אותו לזה. איעצך ויהיה אלקים עמך גבור

העתקת מכ"י קודש הרב הצדיק המפורסם איש אלקי. ר' מרדכי זצוקל"ה מטשרנאביל.
אשר כתב על היהודים בשנת הראשונה אחרי הקלק ארון אלקים. אביו הקדוש
הרב ר' נחום נב"מ :

לזה. כי מי שאינו מאמין בדבר אחד מדברי חכמים כי ידמה בדעתו שהוא חכם. ג"כ נקרא אפיקורס גמור. כי אפיקורס הוא מי שמבזה תלמידי חכמים כמובא בגמרא בכמה מקומות. כי ידמה בדעתו שהוא לחכם יחשב אבל באמת אינו כן כי אינו שוה חכם הדמיון לחכם האמת. כי כבר הדמיון הוא כזב וזקר שהוא מצד הקליפה מצד גשמיות והתגברות מדות רעות ועביות החומר אשר זה עלה על מחשבת נבוכדנצר הרשע בהגבהות לבו הרע. ואמר אעלה במתי עב אדמה לעליון ואדמה הוא לשון דמיון שמדמה לעצמו בדמיונות קטנות ונעשה מרכבה לאלהים אחרים ובא לידי גבהות וגדלות וגסות הרוח. ואז אין אני והוא יכולים לדור. ונסתלק ממנו רשימו של הקדושה. ונכנס הסט"א ומסאב גרמי'. וכל שיפא גופא ואז יכול לדבר נגד ד' ויראיו. כמאחז"ל כל המתגאה אפילו שכינה אינה חשובה כנגדו. כי גאות ונבחות נמשך מגסות הרוח ועביות החומר כנ"ל. ואז הוא מגושם מאד עד שאינו מאמין בהקב"ה שהוא מקומו של עולם. שהוא התעלם כנשמה בתוך הגוף כמאחז"ל כמו שהקב"ה רואה ואינו נראה וכו'. ומחאי טעמא אנו אומרים אתה הו"א. שהוא לשון נסתר שאנו מאמינים בהבורא

בגזירת עירין פתגמין. ובמאמר קדישין שאלתינן בצירוף קוב"ה ושכינתו בניהן מחויקי ארענדיס עפ"י כתב מהשר. איפסקא הלכתא בתשובת ב"ח שדין חזקה יש להם. אעפ"י שעדיין לא התחיל החוכר להשתמושי בתשמושי הארענדי מ"מ מאחר שהשר כתב הארענדי ליד החוכר, מעתה חשוב מוחזק בהארענדי ע"י כן. ומשעה שנודע דבר זה לשום בר ישראל שוב אינו רשאי לחוכרה מן השר. כי נקרא מזיק ביים מדינא דגרמי וחייב לשלם כל היותות והוצאות זולת העונשים אשר יחולו על דאשו רחמנא לילצן. וכ"ש מי שהוחזק בהארענדי שלש שנים או שיש לו כתב ארענדי מן השר על שלשה שנים יש לו דין חזקה ואסור לחבירו להעלות בדמי חכירות הארענדי ולקפה מחייתו של חבירו ולהשיג גבולו ומאבד עצמו לדעת ר"ל מהאי דעתא. ע"כ גזרו והסכימו גאוני קדמאי שאין רשות לשום אדם להכניס א"ע בארור מסיג גבול רעהו ולשכור אותה כל ימי חייו של מחזיק הארענדי כ"ז גדרו גאוני קדמאי באיסור גמור. והנה באם שידעה אחד מישראל, יהיה מי שיהיה להיות מעוברי רצונו ית"ש והכופרים בתורתו ית"ש תורת אמת אזי יראה שלא ילכד במצודת נח"ש שעשו גאוני קדמאי

בוצינא דנהורא

ושלום. למען השם ב"ה וב"ש, ולמען אחבת ישראל שכל אז"א יחזיק בשלו כמאה"כ. או יחזיק במעווי יעשה שדום די שלום יעשה לי. ד' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום; ומחמת שבטוח אני באחב"י ובצדקתם שמאליהם יחזיקו בשלום וישמחו לדברי אלה. אמרתי לקצר. וכל טוב מאתם לא יבצר מאדה"ש ומנאי:

מרדכי באמור' מ' מנחם נחום הכ"מ
מטשרנאביל ושאר קהילות ק':

ב"ה וב"ש שהוא נעלם וגסתר כנשמה בתוך הגוף כנ"ל ואם הדבר כן הוא. באתי להיות סניף לאריות ולעשות משמרת למשמרתם שלא יעלה על לב שום אדם לבוא על פרנסת חבירו שהוא כאלו בא אל אשת איש כמאחז"ל. ובאם שירצה אחד לעבור על דברינו זה, אזי אראה לשרש אחריו עד שלא ישאר לו שורש וענף. ואראה להפרישו ולהבדילו מעם ב"י בכל תפוצות ישראל וגם יהיה לו מרה באחריתו ועדי אובד. והשומע לדברי אלו. הנאמרים באמת

מכתב כ"י קידש מהרב זק' ר' משה מסיווראן זצלה"ה להרב הקדוש מוהר"ר אברהם יהושע העשיל מאפטא זצוקלה"ה

ברכות ראש צדיק עופל ובוחן. כבוד ד' עליו חיפף. בין כתפיו שכן. ה"ה הרב האי גאון לא אנס ליה כל רנ. התסיד המפרסם בכל תפוצת ישראל איד תורתו וזרח מן הקצה אל הקצה נ"י ע"ה פ"ה מוהר"ר אברהם יהושע העשיל נ"י ויורח לעד

ונפשי יודעת האמת מעמדי שאין מחשבותי נקים וטהורים. לחשית עצות בנפשי ליהד לבי לכוונה עליונה. ואין אוכל להועיל לאחרים. ואין זה רק לנסיגני. ומה אני שאוכל לעמוד נסיונות כאלה. רק אם יהיה רצון השם יתברך לחנני בחסד חנם יהיה לב אדוני אלי בחיבה יתירה נודעת לי באהבה אמיתית שלא לכסות מאתי כל עצה טובה. בוחן לבות יודע שאין בי שום נפתל ושקר להתנהג בעצת שקר וערמות אשר כרו שוחה לנפשם. מה מאוד כלתה נפשי למחוי נכספה לחצרות ד' ושיהיה לבי מדור לקדושה. נא ונא מאדוני לעורר רחמים מאהבתו עלי, כי יש עתים אשר טוב מות מחיים. כאשר יזכני השי"ת להיות נדבק למקור האמת ולהיות עמל בתורה. אז אתן הודאה על חלקי. הכ"ד המדבר מחמת מרידת לב:

נאם משה צבי בהרב מו"ה שמעון שלמה זלה"ה חונה פה ס'ווראן

אחר אשר זכני ד' ליהנות מאור פני מלך קדשו. ובחזרה עשיתי למו"ט שידוך עם בני שיחי' עם נכד של הרב בוצינא קדישא מו"ה אהרן מפאוליוויטש זלה"ה. וידעתי בטוב אדוני כי תפץ חסד הוא ורוצה בטובתי. לזאת רצוני שאשלח לידו הטעורה ראשי פרקים. ובקשתי, יהיו נא נקראים לפני כבודו למען יהיה נא עינו ולבו ודעתו הטעורה והסכמתו לזה ויהיה מלא רצון וברכה. מברכותיו אברך להיות עולה יפה ויגמר הדבר בכי טוב [מכאן כתיבת יד קדשו ממש] אחת שאלתי מאת אדוני אותה אבקש להיות זכרוני נחקק בלבו הטעור. כי השי"ת יודע והעיד. אשר זאת בזכרי חיל והחללה אחזתני בזכרי כי דבי רחוק מהקדושה ואין עת אשר אוכל לכיין דעתי ומחשבותי למול קוני באמת ועכ"ז הקיפוני טרדי הזמן. האמת אגיד לפני אדוני שמאוד אני גבוך בדבר הזה מה זאת כוונה עליונה עמי. בראותי הדור יתום והאמת נפלה.

סליק ספר בוצינא דנהורא, יתברך השם נותן התורה:

הועתק והוכנס לאינטרנט

www.hebrewbooks.org

ע"י חיים תשס"ד